

אהר מוועד

לדברי תורה וחסידות מרבתינו הקדושים מלעלוב

קריאת המגילה
אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א [311]
קריאת המגילה אצל כ"ק מרן אדמו"ר
הברכת משה זיע"א [331]
דברות קודש וטיש פורים שנים קודמות [311]
הכנה לשבת פרשת פרה [311]
חדש! בכל יום שישי שיעור של הרב הגאון רבי אפרים הכהן
ווייס שליט"א רב ומו"צ בקהילתנו לונדון [2]
והרב הגאון רבי זלמן וייס שליט"א נכד כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א
חדש! שיעורים הלכה למעשה הלכות פורים מפי
הרה"ג ר' מרדכי גרין שליט"א רב ומו"צ בקהילתנו הק' [2-6]

מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

שיחת קודש

"שבת המסוגלת לטהרת הנפש"

הכנה והתעוררות הנפש ל'שבת פרה'

ליל שישי פר' כי תשא - פרה תשפ"א בהיכל ישיבתנו הק' מתיבתא דרבי שמעון

המבורכים, הימים הגדולים של חודש ניסן שבהם יורדות השפעות גדולות של התחדשות, וכדי להתכונן לקראתם, להכין כלים לקבל השפעתם וקדושתם, נתנו לנו מן שמיא את הפרשה הזאת, פרשת פרה, שבכוחה נוכל להתכונן ולטהר נפשותינו כראוי.

דהא יש מצוה תמידית של זכירת ומחיית עמלק, ועל כן קוראים אנו פעם בשנה לעורר ולהזכיר עניין זה.

אבל 'פרשת פרה' מה עניינה בימים אלו, דאמנם בזמן בית המקדש היו צריכים טמאי מת להיטהר בהזאת אפר פרה בשלישי ושביעי כדי שיוכלו להקריב קרבן פסח בטהרה.

אבל אנו, בימינו, הרי אפילו אם יגיע משיח ברגע זה ממש, לא יהיה הדבר נוגע למעשה, דהא באפר פרה יש הלכות רבות כמבו' במשנה (פרה ב) 'חצרות היו בירושלים בנויות על הסלע ותחתיהן חלול, מפני קבר התהום, ומביאין נשים מעוברות ויולדות, ומגדלות שם בניהם וכו'.

ומבואר שכדי להכין אפר פרה כהלכתו היו צריכים להכין כמה שנים קודם את כל הפרטים והתנאים הנ"ל, לגדל ילדים בטהרה ולחכות שיגדלו, ובוודאי שכל זה אינו 'בכדי שיעשו' עד לפסח השתא, ואם כן מה עניין יש בקריאת פרשת פרה.

אלא מאי, אומר הרה"ק רבי לייבל'ע אייגר, העניין הוא שכמו שאפר הפרה טיהר את האדם בזמן הבית מטומאת הגוף, מטומאת מת, כך בימינו כשאנחנו קוראים את פרשת הפרה הרי זה מביא 'טהרת הנפש' על האדם.

יתר על כן הוא אומר, כי גם בזמן הבית, אף אם לא היה מצוי טמא מת הזקוק לאפר פרה, גם אז היו קוראים את פרשת הפרה כי עצם קריאתה יפה כוחה לטהר את הנפש מטומאתה, לפעול שורש טהרה בנפשות ישראל, עכד"ק.

ובמילין אלו צריכים אנחנו להתכונן לשבת פרשת פרה. הנה באים לקראתנו הני ימים

עומדים אנו בשערי שבת שקוראים בה 'פרשת פרה' ועלינו להתכונן קמעה, להבין מה כוחה וסגולתה של השבת הזאת, מה השבת הזאת אומרת לנו - 'וואס זאגט די שבת פארן כלל ישראל'.

דהנה הרה"ק רבי יהודה לייב אייגר זי"ע מלובלין (תורת אמת, שבת פרה תרל"ב) כבר שואל דלכאורה, על פי פשטות, לא מובן מהו טעם קריאת פרשת פרה בימינו.

בשלמא 'שבת שקלים' מובן דכיון שבראש חודש ניסן מתחילים להקריב בבית המקדש קרבנות ציבור מהתרומה החדשה, על כן צריכים אנו גם בימינו להכריז על השקלים בא' באדר ולהתכונן, דהא במהרה יבנה המקדש בעז"ה, 'אט אט קומט משיח', ומאמינים אנו שעוד בראש חודש ניסן הזה נקריב קרבנות ועלינו להיות מוכנים לכך.

אגב, כדי לקבל השגה עד היכן מגעת האמונה שבכל רגע רגע יכול משיח להתגלות, איכא דעה בגמרא (תענית יז, א) שכהן בזמן הזה לא ישתה רביעית יין, והטעם הוא שמא יבנה המקדש ומיד יהיה עליו להתייצב לעבודה ולא יוכל בהיותו שתוי יין.

והנה השוטה רביעית יין צריך לחכות זמן הליכת מיל - זהו השיעור להפיג השכרות, ושיעור זמן הליכת מיל לפי שיטת המחמירין ביותר להלכה הוא עשרים וארבע דקות. חזינן אם כן מדברי הגמרא כי יהודי צריך לחיות ולחשוב בכל דקה שיתכן ובעוד עשרים וארבע דקות כבר יעבדו את העבודה בבית המקדש.

ולענייננו, בזה מובן טעם קריאת 'פרשת שקלים' כהכנה לביהמ"ק שיבנה במהרה. וכן קריאת 'שבת זכור' מבינים אנו טעמה

להיטהר בכוח קריאת הפרשה

וכבר נדרשת פרשה זו יפה בספה"ק 'עבודת ישראל' (פרשת פרה) וזה לשון קדשו, דבזמן שאין בית המקדש קיים דבר שפתינו לרצון לפני אדון כל כאילו קיימנו והקרבתנו הקרבנות, וגם הפרה בהזאת שלישי ושביעי ועל ידי קריאתה על כל פנים נטהר טהרה רוחניית לכבוד הרגל הבא עלינו, עכל"ק.

ומוסיף הרה"ק מקאז'ניץ שדבר זה נרמז בפסוק בפרשת פרה, 'וידבר ד' אל משה ואל אהרן זאת חוקת התורה אשר ציווה ד' לאמור', דהיינו שיהיה זמן שדי באמירה לבד, כאשר אין ביהמ"ק קיים, שאז יטהרו בכוח קריאת הפרשה ואמירה בפה, וזהו 'אשר צוה ד' לאמור'.

ובכן נבוא אל המלך, עם אלו הדברים ניגש לשבת פרשת פרה, כל אחד צריך לדעת כי בעת שקוראין את הפרשה הזאת מושפע טהרה מלעילא על נפשו, אך בוודאי צריך להתכונן לזה, כי אין הדבר בא מאליו, אלא בעיני מחשבה ורצון להיטהר ואזי פועלת הקריאה לטהר ולזכך האדם מטומאת הנפש.

ובהאי עניינא יש 'לשון' מופלא בספה"ק 'בית אהרן' (ליקוטים), שאמר פעם בשבת פר' פרה

המשך בעמ' הבא <<

בזה"ל, "שצריך להאמין שכשם שנטהרים באפר הפרה ממש להקרב הפסח ממש כמו כן נטהרים בזה"ז בקריאת פרה כל אחד ואחד לפי מדרגתו להארת הפסח ולקדושתו כאו"א לפי בחינתו, עכל"ק.

ובכן, אומר ה'בית אהרן' כי עלינו להאמין ולחקוק זאת בעומק נפשנו, כי בקריאת פרשת הפרה מושפע מלעילא טהרה על כל יהודי, כל אחד צריך לחשוב ולהרגיש בחוש כי 'עכשיו בעת הקריאה אני נעשה זך וטהור, בדיוק כמו שבזמן ביהמ"ק היוז על טמא מת אפר פרה בשלישי ושביעי ובהנהפך האיש מיד מטמא לטהור, מעתה הוא יכול להיכנס לעזרה, לבית המקדש - מה שעד עכשיו נאסר עליו והיה מתחייב מיתה אם היה נכנס לשם, אבל עכשיו הוא טהור ומותר להיכנס, כן עלינו להאמין שבכוח קריאת הפרשה הזאת משתנה כל יהודי ונהפך לטהור, מעתה הריהו נקי וזך ונפשו נטהרת וכידו להתקרב להשי"ת.

שלך לעולם קיימת

אך כאמור כדי לזכות לטהרה זו צריך להתכונן קודם ב'סור מרע ועשה טוב', להשתפר ולהיטיב מעשינו, בתשובה ומעשים טובים, ואזי נזכה לטהרת הנפש בעת קריאת הפרשה.

וכן לאחר שנזכה בעז"ה לשמוע פרשת פרה, עלינו לדעת שעכשיו הננו טהורים ומתחילים הכל מחדש, ומעתה תפקידנו להיזהר ביתר שאת וביתר עוז לשמור על עצמנו בנקיות ובטהרה ולא להתלכלך ח"ו.

והנה בספה"ק 'מאור ושמש' כותב גם כן את היסוד האמור, שבזמן הזה זוכים אנו להיטהר ע"י קריאת פרשת הפרה בתורה הק', וכותב וזה לשון קדשו, "והנה הפרה שצויה הקדוש ברוך הוא ליקח הוא רק לטהר את האדם מטומאתו, וזה היה בזמן המקדש אבל עתה בעוונותינו הרבים שחרב בית המקדש אין לנו טהרה אלא כשאנו לומדים ועוסקים בתורת פרה ובמצוותיה על ידי זה אנו נטהרין".

ובזה הוא מפרש המדרש 'זיקחו אליך - רמז שכל הפרות בטילות ושלך קיימת', שאפילו בזמן הזה שאין לנו פרה, 'שלך קיימת', פירוש 'שלך' היינו התורה שנקראת על שם משה רבינו, כמו שאמר הכתוב 'תורת משה עבדי', ועל ידי תורתך שיתעסקו יוטהרו, עכד"ק.

מכל אלו הדברים מקבלים אנו מעט השגה כיצד עלינו לגשת ולהיכנס לשבת קודש הבאה עלינו, שבת פרשת פרה, איזה הכנה עלינו לעשות כדי לזכות לטהרת הנפש המושפעת על כל יהודי בשבת זו ויעזור השי"ת שנזכה באמת לזה.

נגלו לרבי עקיבא

איתא במדרש בפרשת חוקת, אמר רבי יוסי ב"ר חנינא אמר לו הקב"ה למשה לך אני מגלה טעם פרה אבל לאחר חוקה וכו', והיינו שמשה רבינו הוא היחיד שידע את טעמה של מצות פרה, הוא ולא אחר.

אמנם בהמשך המדרש איתא 'דברים שלא נגלו למשה נגלו לרבי עקיבא וחבריו', ומבואר שישנם סודות התורה שנגלו לרבי עקיבא שהיה יושב על כל קוץ וקוץ בתורה הק', וידע את כל הטעמים והסודות, והרי אין גבול לסודות התורה, ובין הסודות אלו יש כאלו שלמשה רבינו לא נגלו ולרבי עקיבא וחבריו כן נגלו.

עוד איתא במדרש שם, רבי יצחק פתח שלמה המלך אמר 'כל זה ניסיתיו בחכמה אמרתי אחכמה והיא רחוקה ממני', והיינו ששלמה ביקש להשיג בכוח חכמתו ולגלות את טעם מצות פרה ולא עלתה בידו.

ומוסיף ר' יצחק דכתיב 'יתן אלוקים חכמה לשלמה', מהו כחול, רבנן אמרי נתן לו חכמה כנגד כל ישראל, שנאמר 'זיהי מספר בני ישראל כחול הים', ובוודאי אין הכוונה לחכמה גשמית בעלמא אלא חכמה רוחנית.

חכמה כנגד כל ישראל

ובדרך אגב, כדי לקבל מושג על חכמתם של ישראל, נזכיר הא דאיתא בגמ' סנהדרין (קד, א) מעשה בשני בני אדם שנשבו בהר הכרמל והיה שבאי מהלך אחריהם, אמר אחד השבויים לחבירו גמל שמהלכת לפנינו סומא באחת מעיניה, וטעונה שתי נודות אחת של יין ואחת של שמן ושני בני אדם המנהיגים אותה אחד ישראל ואחד נכרי.

אמר להן השבאי עם קשה עורף מאין אתם יודעין, השיבו לו היהודים השבויים דהנה הגמל שהלכה כאן אכלה מהעשבים רק בצד אחד, ואילו מהצד השני לא אכלה, ואין זאת אלא שבעין אחת רואה ובעין השניה לא רואה.

שוב שאלם מנין לכם שהיא טעונה שתי נודות אחת של יין ואחת של שמן, והשיבו לו דהנה יין דרכו לטפטף ולשקוע ושמן מטפטף וצף, וכאן רואים הם שני מיני טיפות אלו ומכך ידעו שהיה טעון ביין ושמן. ועוד אמרו לו שהגוי הוא פרוץ ונפנה באמצע דרך, אך יהודים צנועים הם ונפנים לצדדין, ומכאן ידעו שעל הגמל היו רכובים יהודי וגוי. בשמוע זאת השבאי מיהר ונסע בהמשך הדרך עד שמצא כדבריהם.

חזר אל היהודים ונשקן על ראשן והביאן לביתן ועשה להן סעודה גדולה והיה מרקד לפניהם ואמר 'ברוך שבחר בזרעו של אברהם ונתן להם מחכמתו' ובכל מקום שהן הולכים נעשין שרים לאדוניהם ופטרן והלכו לבתיהם לשלום.

מעשה זה משבר את האוזן מה הייתה חכמתם של ישראל ועל זה אומר המדרש שחכמתו של שלמה המלך הייתה שקולה כנגד חכמתם של כל ישראל, וא"כ יכולים אנו רק לקבל קצה השגה בחכמתו של שלמה.

הרי לנו כאן דבר מופלא, שלמה המלך עם כל חכמתו העצומה לא זכה לגלות את סוד מצות פרה שהיה גלוי למשה רבינו, ומאידך רבי עקיבא זכה שנגלו לו דברים שמשה רבינו בכבודו ובעצמו לא נגלו לו, ללמדך עד היכן הגיע כוחו ורוב חיליה דרבי עקיבא.

הרי למדתם כעת מסכת קידושין, איתא בגמ' קידושין (מט ב) 'האומר לאשה הרי את מקודשת על מנת שאני חכם, אין אומרים שהמקדש צריך להיות חכם כחכמי יבנה, ולא כרבי עקיבא וחבריו, אלא ששואלים דבר חכמה בכל מקום ואומרה. הרי לנו שכאשר רוצה הגמרא להביא דוגמא של חכמה, מביאים את רבי עקיבא וחבריו.

כוחו ורוב חיליה דרבי עקיבא

הבה ונתבונן מעט בדבר, כיצד זכה רבי עקיבא להגיע לדרגה נשגבה כזאת. הרי כל אחד יודע שרבי עקיבא היה רועה צאן פשוט עד שנת הארבעים לחייו ועבד אצל כלבא שבוע, עד שראתה אותו רחל בתו של כלבא שבוע והכירה שטמונים ברבי עקיבא מעלות גדולות, שהוא צנוע, ויש לו יראת שמים.

גמלה בליבה להוציא לפועל את כוחותיו הגדולים, באה ואמרה לו אם אתקדש לך האם תלך ללמוד בבית המדרש? והסכים ונשא אותה לאשה והלך ללמוד.

כאשר מתבוננים במעשה זה נרעש הלב, היא הייתה בתו של כלבא שבוע שהיה עשיר אדיר עד שיכול היה לפרנס את כל בני ירושלים עשירים ואחת שנה מכספו כדאיתא בגמרא, ובוודאי הייתה יכולה למצוא בעל תלמיד חכם מופלג ונכבד מאד.

אך היא ביכרה להינשא לו אף שהיה עדיין עם הארץ גמור, עד כדי כך דאיתא בגמ' (פסחים מט, ב) אמר רבי עקיבא כשהייתי עם הארץ אמרתי מי יתן לי תלמיד חכם ואנשכנו כחמור, אמרו לו תלמידיו רבי אמור ככלב, אמר להן זה נושך ושובר עצם וזה נושך ואינו שובר עצם.

ובאמת אביה כלבא שבוע לא הסכים לשידוך זה ולא אבה להעניק לה מכספו, וידוע המעשה שהיו צריכים לסבול ולישן על תבן בעניות נוראה, אך סופו של דבר, מה יצא מרבי עקיבא? יודע כל אחד שהוא הלך ללמוד בישיבה שתיים עשרה שנה ברציפות, ועוד שתיים עשרה שנה בלי הפסק, עד שצמח ונעשה לרבי עקיבא הגדול, הוא רבי עקיבא שנגלו לו דברים שלא נגלו למשה רבינו.

ואין זאת, על כרחך צריך לומר שרחל אשתו ראתה והכירה את המעלות הגדולות האלו עוד בהיותו רועה צאן פשוט, כבר אז הכירה בטביעות עיניה את הכוחות הגדולים הטמונים בו, שבידו להפוך לרבי עקיבא'.

לגלות ולהוציא לפועל הכוחות הפנימיים

מה עלינו ללמוד מעובדא זו, מהו הלקח הטמון כאן, ובכך עלינו לדעת שבכל יהודי טמונים כוחות גדולים ועצומים ובידו להגיע לדרגות הגבוהות ביותר, לצמוח ולהתעבד לגדול בתורה, זהו המוסר השכל הגדול הטמון במעשה זה.

הרי עומדים אנו ביומא דהילולא של הרבי ר' אלימלך זי"ע והוא בספרו הק' כותב כמה פעמים (בפר' חיי שרה, ויקרא ובליקוטי שושנה) את היסוד שכל יהודי יש לו בתוך נשמתו בהעלם, בהסתור, את כל התורה כולה.

דהא איתא בגמרא (נדה, ל, ב) שקודם יציאת האדם לאוויר העולם מלמדים אותו כל התורה ובא מלאך וסטרו על פיו ומשכחו, ומבאר ה'נועם אלימלך' בעומק העניין שהמטרה בזה הוא שתהיה תורת ה' חקוקה בנשמתו של היהודי, ולאחר מכן בימי חייו כל שנותר לו הוא להוציא את ההעלם לאור, להוציא מן הכוח לפועל את מה שמונח בתוכו.

מדברי הרבי ר' אלימלך למדנו שההצלחה בתורה לא שייכא כלל לכישרונות, אין צריך להיות חכם וממולח מטבעו כדי לזכות להשיג את עומק התורה, כי הרי התורה כבר מצויה בליבו של כל יהודי, היא כבר בידו.

מה כן נדרש מהאדם? יגיעה. להתייגע, לעמול, להוציא את התורה הטמונה והגנוזה בעמקי הנפש, כאדם החוצב בעומק החר כדי להוציא מתוכו אוצר יקר שידוע לו בכירור שהוא טמון וחבוי בו, ורק צריך להוציאו החוצה. אינך צריך להשיג חכמה מבחוץ, הכול כבר נמצא בתוכך, בפנים.

וזה היה כוחם של גדולי התורה בכל הדורות, הם עמלו ונתייגעו בתורה הק' עד שהוציאו לפועל את מה שהיה בתוכם. לא הראש החזק, לא הכישרונות הם הגורמים, רק היגיעה והעמל, והלא כך אמרו חז"ל 'גיעתי ולא מצאתי אל תאמין', אם יגעת ולא מצאת אל תאמין שהשיבה היא שהכישרונות שלך לא מספיקים, כי זה לא יתכן, אם יש יגיעה כראוי מוכרחים להצליח. כל אחד, כל בחור הנמצא כאן, אם יעמול ויתייגע בלימוד התורה וישקיע בה כוחותיו, יזכה בוודאי להיות מגדולי הדור ממש.

ה'חתם סופר' בפרשת תצוה מביא את דברי ה'חובות הלכות' בהקדמה לספרו,

וכמובן שכאשר יהודי מקבל על עצמו קבלה טובה הקב"ה מסייעו ואינו מפסיד מזה, ועוד באותו הלילה הגיע אותו סוחר שוב וביקש לערוך העסקה ובסופו של דבר הרוויחו כפול מכפי שחשבו, בגלל שדחו את העסקה.

כך יש לגשת ללימוד התורה

דבר נפלא כתוב בספר 'דרך החיים' להמהר"ל מפראג זי"ע (אבות ו, ז) דהנה אמרינן בגמרא (שבת קה, ב) העומד על יציאת הנפש חייב לקרוע, היינו כשאדם נמצא במקום שמתרחשת בו יציאת נשמה של יהודי הריהו מחויב לקרוע קריעה אפילו אם אינו קרוב משפחה, כך ההלכה.

ומבאר המהר"ל טעם הדבר בשם רש"י הקדוש (ואמנם לא ראיתי הדברים להדיא בפירש"י על הגמרא, אך מצאתי שהריטב"א מביאו בשם רש"י) דהנה יהודי זה שנשמתו סלקא לעילא לא יוכל יותר לעסוק בתורה, ואם כן הרי זה בבחינת ספר תורה שנשרף, ועל כן כל הנוכח שם צריך לקרוע בגדיו.

ועל כך מוסיף המהר"ל דבר נורא, דלפי זה אם רואים אנו כאשר יהודי המתהלך בטל ואינו רוצה ללמוד היום תורה, אילו ידענו בוודאות שבאמת לא ילמד היום, מעיקר הדין עלינו לקרוע עליו קריעה, שהרי זה בחי' יציאת נשמה, כספר תורה שנשרף.

ואלא מאי, מקווים אנו תמיד שיהודי זה יתעורר לבסוף וילמד תורה היום ולכן לא קורעין עליו, אך אם היה שייך לדעת זאת בוודאות היה צריך לקרוע עליו.

עכ"פ מאלו הדברים עלינו להבין ולהשכיל כמה יקרה היא התורה הקדושה אצל השי"ת ומה מעלתו של מי שזוכה להגות וללמוד בה. ב'נועם אלימלך' איתא איזה שמחה יש להקב"ה כשיהודי יושב ולומד, אין לנו השגה בזה, וכאשר הקב"ה שש ושמח הריהו משפיע עליו השפעות טובות בזכות לימודו.

ה' יעזור שתזכרו להעריך ולהחשיב כראוי את לימוד התורה, והנה לפי דברי המהר"ל הנ"ל זכינו להבנה חדשה בדברי חז"ל 'אין דברי תורה מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה', י"ל שכאשר יהודי מרגיש בחוש שאם לא ישב וילמד הרי זה אצלו כ'יציאת נשמה', כספר תורה שנשרף ממש, שאם הוא פורש מן התורה הריהו כפורש מן החיים, כאשר ניגשים ללימוד התורה עם מבט שכזה, אז באמת זוכים שתתקיים אצלו התורה.

ה' יעזור שתקבלו כולכם את השבת בטהרת הנפש, עם קבלות טובות של התחדשות להמשיך ולהצליח הלאה בלימודכם בעז"ה.

(לאחר מכן שתה כ"ק אד"ש לחיים ובירך את הבחורים 'זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, שיהיה לכולכם הצלחה וסייעתא דשמיא').

'שבלבות האנשים חכמה נטועה, אם יבוא מי שיעוררם על זה יוציא המטמון ההוא ויגלה לעין כל ואם לאו יהי' נעלם כגרגיר הזרוע שאם יעדר ויחרוש יצמח ואם לאו ירקב', עכ"ל והן הן הדברים.

מורי ורבותי, הבה נסכם דברינו, אנו ניגשים לשבת כזו, שבת פרשת פרה, עלינו לדעת את התפקיד שלנו בהאי שבתא, כפי שכתוב בכל הספרים שכל יהודי יכול לטהר עצמו בשבת זו, 'זיך רייניגן', ובמה, כיצד זוכים לזה? בכוח היגיעה וההתמדה בתורה כדאיתא בספה"ק, כי רק התורה הקדושה בכוחה לטהר את נפש האדם.

ה' יעזור שנזכה ונקבל את הכוחות והרצונות, שכל יהודי, כל בחור'ל, יזכה להוציא לאור את ההעלמה, את התורה הגנוזה בו, שיהיה לכולכם הצלחה ותעשו הכנה טובה בעז"ה.

אדם כי ימות באוהל

לאחר השיחת קודש זימרו ניגוני התעוררות, ולאחר מכן הוסיף אד"ש:

כתיב בפרשת פרה 'זאת התורה אדם כי ימות באוהל וגו'', אמרו חז"ל (ברכות סג, ב) 'אין דברי תורה מתקיימים אלא במי שממית עצמו עליה', בעניין זה מספרים על הגאון ר' אפרים זלמן מרגליות זצ"ל בעל ה'מטה אפרים' שהיה עשיר גדול ואשתו הרבנית ניהלה את מסחרם.

ומנהגה היה כשהגיע אליה איזה עסקה בסכום גדול הייתה הולכת לשאול את בעלה אם לעשות העסק או לא, והוא היה משיב לה. פעם עשה רבי זלמן חשבון בעצמו, הרי אמרו חז"ל 'אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה', כדי לקנות את התורה צריך האדם להיות בבחי' מת בשעה שהוא לומד, דהיינו שכל העולם יהיה מת בשבילו באותה שעה, ולא יבטל אפילו רגע מלימודו.

קיבל רבי זלמן על עצמו שמכאן ואילך לא יפסיק בלימודו להשיב על שאלות המסחר אפילו לרגע קל, והנה כעבור כמה ימים הגיעה זוגתו לשאול את פיו כמנהגה על עסקה חשובה שהציע להם איזה סוחר, אך הוא לא השיב מאומה.

שאלה שוב ושוב, בחשבה שמא הוא עסוק ואינו שומע שאלתה, אך הוא לא ענה כלל, חזרה בפחי נפש אל הסוחר ואמרה שאינה יכולה להשלים את העסקה עמו. לעת ערב כשחזר רבי זלמן מתלמודו לביתו שאלה אותו זוגתו למה לא השיבה דבר.

אמר לה שעשה חשבון הנפש וברצונו להיות מאלו הממיתין עצמם באהלה של תורה, 'אילו הייתי מת ממש, האם היית באה לשאול אותי? מעכשיו והלאה כל פעם שאני יושב ולומד הריני חשוב כמת, כמי שאינו בעולם, אלא שב"ה לעת ערב אני חוזר חי מביהמ"ד" כך אמר לה וקיבלה דבריו.

ליל שב"ק פרשת צו ט"ז אדר, יו"ד דרביה"ק אדמו"ר הרא"מ זי"ע בית שמש, תשפ"ב

צו את אהרן ואת בניו לאמור זאת תורת העולה היא העולה על מוקדה (ו, ב). וברש"י אין צו אלא לשון זירוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס, ע"כ.

ב'נועם אלימלך' מבאר אלו הפסוקים לעניין לימוד התורה הק' המכפרת בימינו במקום מזבח, וזל"ק, על המזבח כל הלילה, פירוש על המזבח - התורה שהיה ראוי להיות כפרה כמו מזבח, דבזמן שבית המקדש קיים הקרבנות מכפרים ועכשיו התורה מכפרת דכל העוסק בפרשת עולה כאילו הקריב עולה וכו'.

ובהמשך דבריו כותב עוד וזל"ק, וזהו 'זאת תורת העולה' דעולה היה בא על הרהור הלב, ואמר הכתוב זאת תורת העולה' פירוש תבוא למדרגה הזאת שיהיה תורה שלך עולה פירוש שתכפר על הרהור הלב.

'היא העולה על מוקדה', פירוש עוד תפעול התורה ההיא שתלמוד שתביאך אל אהבה והתלהבות גדול וכו"ל שהתורה חשובה כנגד הכל, 'על המזבח' רצה לומר התורה הזאת היא למעלה מן המזבח שהקרבנות אינם מכפרים כולם על כל חטא כי אם כל אחד מכפר על חטא שלו אבל התורה מכפרת על הכל ובזה התורה מעולה מן המזבח עכ"ל ק.

והנה איתא מה'חידושי הרי"ם זי"ע ומהרה"ק ה'דברי ישראל' ממודו"ץ זי"ע, על דברי רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש בו חסרון כיס, ד'מקום שיש בו חסרון כיס' רומז לכוח המחשבה.

דהנה לכל האיברים יש להם כיס לכסותם מפני העבירה, את העין יוכל לכסות בתוך עפעפיו, ללשון יש השפתים שלא ידבר מה שאסור, לאזנים יש תנוך שיכול לכופף אליה לתוכה שלא לשמוע מה שלא צריך, וכן שאר איברים יוכל לכסותם.

אבל למחשבה והרהור אין כיס לכסותה והיא פנויה ומשוטטת בכל עת, לכן צריך האדם לזוהר בה ביותר, וזה מרומז בפסוק 'היא העולה', דהא העולה באה לכפר על מחשבה והרהור הלב, עכ"ל ק.

ועתה בצירוף כל הני מילי יעלה ביאור הפסוק להפליא, דהנה עולה באה לכפר על הרהור הלב והמחשבה שיש בה 'חסרון כיס' כדברי רבי שמעון, והיינו שאין לה כיסוי כנ"ל, ועל כן צריך האדם לצו זירוז, להתעוררות מיוחדת כדי להתגבר בעניין זה. ומהו אותו זירוז, 'על המזבח', היינו התורה הקדושה שהיא הזירוז הטוב והמעולה ביותר,

כמו שכתב ה'נועם אלימלך' שבתורה הק' יש את הכוח לטהר ולרומם את האדם ולכפר עליו מכל סיג ופגם עוד יותר מהמזבח.

וזהו כלשון הרמב"ם ז"ל (פכ"ב מהל' איסו"ב הכ"א) "שאינ מחשבת עריות מתגברת אלא בלב פנוי מן החכמה" היא התורה הקדושה אשר אין בלתה כדי לזכך ולקדש את מחשבת האדם ולרוממה.

ליל שב"ק פר' ויקרא - זכור תשפ"ד בית שמש

זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך בצאתכם ממצרים (דברים כה, יז). כ"ק אדמו"ר זי"ע עמד על לשון הפסוק, מה מראה מקום הוא 'בדרך בצאתכם ממצרים', מה נפקא מינה לן היכן בא עמלק אם בדרך בצאתם ממצרים או במקום אחר.

וביאר דכשיצאו בני ישראל מארץ מצרים היו בבחינה גבוהה וזכו למדרגות נשגבות, וכמו שאמרו ז"ל (מכילתא בשלח ב) ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, ועם כל זה בא עמלק הוא היצה"ר להלחם עם ישראל וכמו שדרשו רז"ל עה"כ אשר קרך בדרך וכו'.

לכן דקדק הכתוב לומר בדרך בצאתכם ממצרים, דמצות זכירת מעשה עמלק הוא שייתן אדם אל ליבו ממה שבא עמלק להלחם עם ישראל הגם שהיו באותה שעה בדרגה גבוהה ביותר, להורות שגם בדרגה גבוהה צריך האדם להזהר ממלחמת עמלק הוא היצה"ר, עכ"ל ק.

ונראה לבאר עוד הא דהדגיש לן הכתוב שעמלק נטפל אליהם בהיותם 'בדרך', דהנה בשל"ה הקדוש (שובבים ת"ת) מבאר מה שאמר עשיו 'קרבו ימי אבל אבי ואהרגה את יעקב אחי', שעשיו המתין לשעה שיעקב יפסיק מן התורה כי מלאך המוות שרו של עשו אין לו שליטה בעת עסק התורה כעובדא דדוד המלך (שבת ל"א) וכעובדא דרב חסדא כו', וכשיקרבו ימי אבל ואבל אסור לעסוק בתורה אז אזדווג לו ע"כ.

והנה המן שהוא מזרע עמלק נכדו של עשיו נקט גם כן בטכסיס זה, דהנה איתא בגמ' (מגילה טז, ב) ליהודים הייתה אורה ושמחה וגו' אמר רב יהודה אורה זו תורה, ופרש"י שגזר עליהן המן שלא יעסקו בתורה.

ובספר 'יפה תלמוד' להגר"י פאלאג"י זצ"ל מבאר על פי דברי חז"ל (מדרש רבה, תולדות) עה"פ 'הקול קול יעקב' בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובבתי מדרשות אין הידיים ידי עשו, ואם לאו הידיים ידי עשו אתם יכולים להם יע"ש, ולכך גזר עליהם המן שלא יעסקו בתורה כדי שיהא יכול עמהם לשלוט בהם ע"כ.

חזינו מכל זאת שכך הייתה דרכו של עמלק וצאצאיו בכל הדורות, לבטל את ישראל מלימוד תורה ועי"ז לפגוע בהם ולהזיקם ח"ו. והנה איתא מהגה"ק רבי יהונתן אייבשיץ זצ"ל (תפארת יהונתן, משפטים) שהדרך ממעטת ג' דברים ואחד מהם הוא לימוד התורה אשר בהטחת הדרך א"א ללימוד היטב, ע"כ.

ולפי כל זה יבואר היטב הפסוק 'זכור את אשר עשה לך עמלק בדרך וגו'', דהכתוב משמיענו שעמלק המתין וארב לבני ישראל דווקא בהיותם 'בדרך', בעת שנתרופף אצלם לימוד התורה, כי רק אז היה יכול להיטפל אליהם ולהזיקם, וכמו שעשה המן מזרע עמלק.

ודבר זה צריך יהודי לזכור תמיד ולהשריש בליבו, שכל כוחו של עמלק לפגוע ביהודי הוא רק כשיש ח"ו חולשה בלימוד התורה, אבל לכשנתחזק ונגביר חיילים בלימוד התורה הקדושה אז בעז"ה לא יוכל להילחם ולהתקרב אלינו כלל.

גבי מחיית עמלק מצינו בפר' כי תצא (כה, יט) 'תמחה את זכר עמלק מתחת השמים' משמע שמחיית עמלק הוא דבר המוטל על כלל ישראל, אמנם בפר' בשלח (יז, יד) כתיב 'כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים' משמע שהוא דבר המסור בידי שמים שהשי"ת הוא ימחה את זכר עמלק, ולכאורה סתרי אהדדי.

והנראה על פי דברי המדרש תנחומא (כי תצא, אות ד') על מחיית עמלק וז"ל אמרו ישראל רבוש"ע אין אנו יכולין בו, אמר להם הקב"ה תהיו אתם מזכירין שמו מלמטה ואני מוחק שמו מלמעלה, הוי זכור את אשר עשה לך עמלק וכו', עכ"ל.

והנה בפר' בשלח (שם) כתיב לאחר מלחמת עמלק 'זיאמר ה' אל משה כתוב זאת זיכרון בספר וגו'' ופירשו המפרשים שם (ספורנו ועוד) שהשי"ת אמר למשה שיכתוב את 'פרשת זכור' בתוה"ק.

ולפי דברי התנחומא יבואר היטב שהשי"ת אמר למשה שיכתוב בתורה את פרשת זכור כדי שכלל ישראל יקראו בכל שנה את הפסוק 'מחה תמחה את זכר עמלק' ובזה יהיו מזכירין את שמו של עמלק מלמטה, שזהו החלק שלהם במחיית עמלק, ועל ידי זה יוכל השי"ת לקיים את הבטחתו וימחק את שמו מלמעלה כמאה"כ 'כי מחה אמחה את זכר עמלק מתחת השמים', ובזה יתיישבו שני הכתובים כאחד, אכ"ר.

הרה"ג ר' יאיר וינשטוק שליט"א - נו"נ לרבוה"ק

והטלית יפרוש כנפיו

הוא מבקש לבוא וללוותו? פליאה נשגבה. וכך הלך השמש, הלך ומלמל, הלך ולחוש, עד שעצרוהו מכריו וחקרו לידע מה טעם לטושות עיניו נכחן ופניו הלומות.

גולל בפניהם השמש את מדרש הפליאה. כעת הפכה התדהמה לנחלת הכלל, איש לא הבין את העניין. הכל ידעו כי מי שעובר עבירות חמורות בפרהסיא, אינו חשוד להיות אחד מל"ו צדיקים נסתרים. השמועה אמרה כי צמח לא היה שוור חוטין של ציצית בשעות הפנאי שלו. מה טעם נתעקש הרב על כך?

כעבור שעה קלה נוספה פליאה על פליאה. השמש הגיע נרעש מביתו של המגיד-מישרים דאוסטראה, הצדיק הקדוש רבי ייב"א וסיפר לכולם כי כאשר גולל את המעשה באזניו, נענה רבי ייב"א ואמר, "אמנם איני מבין את טעמו, ברם, אם רבי פנחס בא להלוויה, אף אני בא."

השמועה עשתה לה כנפים בכל העיר: הרב אב"ד והמגיד באים שניהם להלווייתו של צמח החייט. מי רואה אותם יוצאים ואינו יוצא אחריהם?

כך הלכו כל בני העיר אוסטראה לחלוק כבוד לאדם אותו תיעבו מעומק ליבם, ואילו ניתן להם להיות דיניו בבי"ד של מעלה, היו מורידים אותו לעמקי מעמקיה של שאול תחתית לנצח נצחים.

כאשר יצאה המיטה מבית המת, רץ השמש לבתי הרב והמגיד והזמינם לבוא להלוויה. הרב לקח את מטהו, לבש את מעילו העליון והלך בראש המלווים עד שהגיעו לבית הקברות. לאורך כל הדרך נופף הרב במקלו לכל עבר כאילו גירש סיעת טרדנים, ארשת פניו הפילה אימה על כל רואיו. הוא התעכב ליד הקבר בשעת הקבורה ולא זו משם עד לאחר סתימת הגולל.

כאשר שבו המלווים מבית-העלמין ניגש המגיד רבי ייב"א אל הרב ושאלו בהכנעה, "מה טעם חלק רבינו כבוד גדול לנפטר זה יותר מכל המתים שבעיר, במה עדיף הוא מכולם?" ויען הרב ויאמר, "שמעני אדוני ושמעו כולכם את דבר המעשה, ותדעו במה גדלה זכותו של המנוח."

בכי השמחה התערב בבכי של תוגה בבית הכלה.

השעה מאוחרת הייתה עבור סידור קידושין: קרוב לחצות לילה. אך כולם כבר היו מוכנים ומזומנים. החתן, הכלה, הורי החתן והורי הכלה. ארבע כלונסאות של חופה עמדו הכן ולצידם הנרות, בקבוק היין והגביע... מאום לא חסר היה לכאורה. אבי הכלה החזיק שטר כתובה ישן בידו, והקריא את הנוסח מילה במילה באוזנו של לבלר הקהילה שכתב במהירות בנוצת האוזן שלו על נייר חום ועבה.

"רק זאת?" נענעו אחרים ראשיהם ונאנחו אנחת רווחה, "ריחים עלינו הבורא, וגאל אותנו מחטאת זו. חטאת הקהל שלבטח עוררה על עירנו המעטייה קטרוגים גדולים בשמים". בין כך ובין כך, הלכו האנשים לביתם שמחים וטובי לב, משבחים ומברכים לדיין האמת, אשר עיניו פקוחות על כל דרכי בני אדם לתת לאיש כדרכו ופרי מעליו.

מנהג עתיק היה באוסטראה שהיה נהוג מקדמת דנא, כאשר נפטר אחד מאנשי הקהילה, בר מינו, היה שמש הקהל הולך מבית לבית, מקשקש בקופת הצדקה ודופק על הדלתות בהכרזה יבבנית "צדקה תציל ממוות". כל אחד היה נותן ככל שידבנו לבו, ואגב כך היה שומע מפיו של השמש מי נפטר, ומתי והיכן יחלקו לו את כבודו האחרון.

אף באותו יום בו מת צמח החייט, לקח השמש את קופת הנחושת ועבר עימה בין הבתים בהכרזה הידועה, אלא שהפעם לשם שינוי, ההכרזה הייתה בקול מלא חדוה וצהלה, כאשר השמש אינו שוכח להוסיף מדי פעם את האיחול "כן יאבדו כל אויביך ה'".

והנה הגיע השמש אל פתחו של אב בית הדין דק"ק אוסטראה, הרב הצדיק רבי פנחס, מי שנודע אחר כך כאחד המאורות הגדולים בשמיה של תנועת החסידות, "רבי פנחס מקוריץ", והקיש על דלתו בקול צחוק, "צדקה תציל ממוות".

יצא האב"ד לקראת השמש וברר "מי מת היום?" "מוטב שלא ישאל רבינו לשמו של הרשע יימח שמו וזכרו" אמר השמש בהטעמה, "ברוך המקום שפטרנו מעונשו של זה".

אבל הרב לא ויתר, "מכל מקום, אמור נא לי מי הוא המנוח, נחוץ לי לדעת זאת". והשמש בשלו, "מה לרבינו ולשמו של הנפגר? נו, אם הרב עומד על כך... הרב בוודאי לא הכיר את צמח החייט המתועב שלא הניח עבירה אחת שלא עבר עליה. גוי חוטא ופושע, כבד עוון, שהלך אחרי תאוות ליבו, לא מנע מפיו בשר נבילה וטריפה ועשה כל התועבות שבעולם. בין הפריצים הסתובב ולמד ממעשיהם. הוא דר ברחוב פלוני, בבית פלמוני".

לתדהמתו הגמורה של השמש, נתקדרו פניו של רבי פנחס. הוא תפס בהתרגשות בידו והתחנן לפניו, "כאשר ישאו את המת לבית הקברות זכור תזכור להודיעני מכך. רוצה אני להשתתף בהלוויית המת".

כאשר הלך משם השמש סבב עליו ראשו כגלגל. הוא מילמל לעצמו כלא מאמין: "מיום שבא הרב אב"ד לדור בעירנו טרם השתתף בהלוויית המת. כל בני העיר יודעים כי רבינו אינו רואה את המת כאשר נושאים אותו על המיטה. וכאן, בהלווייתו של רשע מרושע, עבריין כפול שמונה,

ההמולה ליד ביתו של צמח, החייט של אוסטראה, משכה את תשומת לבם של העוברים ושבים. באמצעו של יום נעצרו האנשים ברחוב והחלו משוחחים בערנות. "מה קורה?"

"צמח החייט חולה". "מזל טוב. מאי משמע חולה? מחלה קשה או קלה?"

"זה עתה ראיתי את הרופא הגדול יוצא החוצה בפנים חמורות, ואומר לבנו של צמח כי אפסה כל תקוה ואין מה לעשות עוד". "הפלא ופלא, ברוך ה', והלוואי שיתקיימו דבריו במהרה בימינו". "בעגלא ובזמן קריב". "אמן ואמן".

באוסטראה לא עוררו חילופי הדברים גיחוך, ואיש לא אמר זאת בבדיחותא. יהודי אוסטראה סלדו באמת ובתמים מצמח החייט, האיש שלא היה בו שום דבר טוב.

צמח גדל בין הגויים מנעוריו ונראה גם הוא כמותם. איש מגושם ועם-הארץ שאין בכל העיר שני לו. אילו היו בו רק המעלות' הללו, עוד היו מוכנים לסלוח לו, אלא שצמח לא הסתפק ב'סור מטוב', והידר בכל מאמצי כוחו ב'עשה רע'. חייט אומן היה ורגיל אצל שרים ודוכסים. מתרועע עם רוזנים ורבי השלטון, ומתוך כך מתנהג כגוי מבטן ומלידה. כשהיה סמוך על שולחנם לא התנזר מאכילת נבלות וטרפות ושאר תועבות, וגם בביתו לא הפך את עורו ורמס ברגל גסה כל עשין ולאווין שבתורה. מאכליו בשר פיגולים, ומשתהו - יין נסך. כריתות ואיסורי סקילה ושריפה דמו בעיניו כמישור. שערו מגודל היה, לחייו אדומות ונפוחות, ועיניו משקפות - כביב של שופכין - את כל הזוהמה שבנפשו פנימה.

כל הימים השתדלו בני העיר לא לבוא עמו בשום מגע ומשא, והוקירו רגליהם ממחיצתו. לעתים נמצא לו מליץ יושר שטען כי תינוק שנשבה הוא. גדל כיתום ומשום שלא היה לו אבא שיחנך אותו שירך את דרכיו. כף זכות נאה היתה זו, אבל לא היה בה לשנות את דעתם של יהודי אוסטראה, שסברו כי גם חוטא ועבריין בשגגה - "טמא הוא לכם".

אי לכך כאשר פשטה השמועה על מחלתו הקשה של צמח החייט, לא הצטער איש. אדרבה, הכל ייחלו לרגע שבו יוכרז על מותו ויוכלו לברך ברכת 'ברוך שפטרנו', שהיה בה חידוש דין בשל היותה גם ברכת הנהנין...

לא ארכה השעה ומביתו של החייט בקעו יללותיהם המרות של אשתו וילדיו. באותה שעה עמדו כשרי אוסטראה וברכו בשמחה מול חלונות הבית: "ברוך המקום שהרגו".

"אה, אה, והרי זה מראה בחוש שאין הקב"ה מבלג לעבריניים" חככו הבריות ידיהם בהנאה, "יד ה' פגעה בו בחייט החוטא, וגדעה אותו מארץ החיים בחצי ימיו".

בשעה טובה הסתיימה כתיבת הכתובה. שני עדים הוסיפו את חתימותיהם בשולי הדף. המחונתנים לחצו ידים בפנים קורנות. הכלה הנרגשת פרצה בבכי תחת ההינומא הצחורה שלה והתפללה מתוך לב עולה על גדותיו. השולחנות הוסטו קמעא בחריקה, המחונתנים וקהל המוזמנים עמדו לצאת מהבית ללכת אל מקום החופה בחצר בית הכנסת.

החתן והכלה מדלת העם היו, בני-בלי-מזל. רוב בני העיר כבר ישנו בשעה זו, רק מעטים באו להשתתף בשמחתם.

עיני כולם נשואות היו לעבר דמותו הנערצת של רב העיר ואב-בית-הדין שלה, הרב הקדוש רבי פנחס שפירא. לא סוד היה כי לולא התערבותו הפעילה של הרב הגדול, לא היו מגיעים החתן והכלה לרגע חגיגי זה. מעת שבאו בברית השידוכין כבר חלפו כ"ד ירחים תמימים. והיה מקץ שנתיים ימים, נודע הדבר לרב אב"ד כי חתן וכלה מאורסים נמצאים בעיר, נמקים ביגונם, יתבי ארמלו, ואינם נכנסים לחופה למיטב טן-דו.

"מדוע זה?" נרעש הרב.

ספרו לו העסקנים כי המחונתנים משני הצדדים עניים מרודים הם, ואין בידיהם פרוטה עבור ההוצאות ההכרחיות ביותר, כגון מלבושי חתן וכלה, קל וחומר לרהיטים ובית-דירה וכל כיוצא בזה.

הזדעזע הרב בכל אבריו וישאג בקול נורא: "הייתכן? חתן וכלה מאורסים כבר שנתיים ואין איש שם על לב?! הכסדום היינו? לעמורה דמינו?"

ויאזור הרב כגבור חלציו, החל לסבוב ברחובות קריה בכבודו ובעצמו, פשט ידו וגבה דמי הכנסת-כלה מנער ועד זקן. ותרעש העיר על ביזוי כבוד התורה ומיד נחלצו עסקנים זריזים למלא את מקום הרב, ולא חדלו ממלאכתם עד אשר פשטו ידיהם בכל הגדוד ואספו מעות די הצורך. או אז נתקרה דעתו של הרב ומיד זימן אליו את הורי שני הצדדים, והודיעם בשמחה כי יכולים הם לקבוע מועד לחופת צאצאיהם, יען כי הכסף נמצא בידו.

ועתה, לאחר מאמצים רבים, הגיעו לכאורה החתן והכלה והוריהם אל המנוחה והנחלה. סוף וקץ לימי התלאות, תחילה וראש לימי השמחות. הקהלה עמד לצאת מבית הכלה אל החופה.

ופתאום: רעש, מהומה. הכלה כמעט מתעלפת. אמה פורצת בבכי מר. אבי הכלה עומד חוור פנים ואבי החתן מסמיק מחימה.

החתן, מסתבר, חיכה לרגע הזה. עתה קם ממקומו בפנים מכורכמות והודיע נחרצות:

"איני הולך אל החופה. בשום פנים!"

כולם התבוננו בו בתדהמת דומיה. אבי הכלה התנער ממבוכתו ושאל "מאי האי?"

החתן הטיח בו בשצף קצף, "עובר לאירוסי הבטחתי הרים וגבעות. אבל לא קיימת אפילו כמלוא קמצוץ טבק. אלמלי הרב הקדוש שנחלץ לעזרתנו, עתידים היינו אני ובתך הכלה להלבין שער ראשנו בנפרד. על הכל מחלתי לך. ואילו אתה מתהלך בטח ושאנן ואינך נותן דעתך לקיים אפילו מעט מזעיר מהבטחותיך."

אבי הכלה הסיט אגלי זיעה ממצחו ושאל את החתן הזועם, "ומה אעשה ולא היה לי אפילו גבעול קש ליתן לך. מדוע משבית אתה את

השמחה? האם גמרת בדעתך להלבין את פני קבל עם ועדה? רק נוכח דמי השפוך יערב לך אכול ושתו?!"

החתן לא נתבהל מן התוכחה ושאל בקור רוח: "ומה עם הטלית? האם קנית לי טלית?"

על אתר נשמטו ידיו של אבי הכלה. החתן צודק אפוא. אפילו את המעט הזה לא טרח להכין עבור חתנו.

"ראה חתני היקר, נלך עכשיו לחופה ולא נקלקל את השמחה" החל מגמגם במורא, "עד הבוקר יש עוד כמה וכמה שעות. בינתיים נעשה משהו. נשיג טלית כלשהי, אתן לך את שלי... יהיה בסדר, אל דאגה."

החתן מלומד היה באכזבות והבטחות שלא קויימו. אמר בקול מדוד ובשלווה. "אם אין מביאים לי טלית חדשה כאן ועכשיו - איני הולך אל החופה!"

הכלה מיררה בבכי, שתדלנים ניסו להפיס דעתו של החתן-העקשן בכל מיני הבטחות והלה בשלו, טלית חדשה עכשיו ואם לאו אין חתונה! הרב אב"ד רבי פנחס היה בעין-הסערה. עמד סמוך אל החתן. ניסה לדבר על ליבו, "הרי שעת לילה עכשיו, החושך יכסה ארץ. כל החנויות סגורות. מבטיח אני לך כי בבוקר אביא לך טלית כמו יד"י."

אך החתן, למה נאריך, עקשן כפרד.

הרב אב"ד איש מעשה הוא, במקום שאחרים מכלים זמנם בדיבורים הוא עושה מעשים. מיד קם והלך לחפש נדיב לב עבור טלית לחתן.

צעד הרב ברחובות החשוכים. עיניו תרות אחר נר דולק באחד החלונות. אולי מישהו טרם שכב לישון.

שעה ארוכה סובב בחוצות והעלה חרס בידו, אולם לא נתן לייאוש לקנן בליבו והוסיף לתור ולשוטט ברחובות אוסטראה.

יגעת ומצאת תאמין. באחד החלונות ראה אור. מיד התקרב אל הבית.

ריחות קשים של טומאה סרוחה עלו באפו. "והריחו ביראת ה'". זה היה ביתו של צמח החייט וכל עוונותיו כמו הסתערו על הצדיק המתקרב.

ברם, רבי פנחס לא נסתכל באותה שעה על קופות החטאים הגדושות שנערמו על כתלי ביתו של צמח, וניגש בצעדי און אל הדלת.

צמח החייט עסוק היה באותה שעה בחיתוך יריעת אריג. תיכף בשמעו קול נקישה על דלתו רץ לפתוח.

לתדהמתו לא היה גבול עת ראה על פתח ביתו את רבה הקדוש של העיר.

"מה לכבודו בביתי בשעה מאוחרת זו?" שאל נרעשות.

הרב דבק אותה שעה במידתו של הקב"ה "טהור עיניים מראות ברע". התעלם מפניו המסואבות של החייט החוטא, וסיפר לו על גורלה המר של הכלה האומללה שאחרי שנתיים קשות נגזר עליה עוד סבל קשה זה. אם לא יקנה עוד הלילה טלית חדשה, עתידה החופה להתבטל, והכלה תשוב לבית אביה בבגדושת פנים.

צמח החייט חוטא היה אבל ליבו לב רחום. נזדעזע בכל גופו, וקרא בקול "הייתכן? עלובה כלה זו שאינה יכולה להיכנס תחת חופתה. מוכן אני להשתתף בהוצאות הטלית."

מיד הוציא מתוך הצלחת מטבע של חצי רובל, סכום בלתי מבוטל, ומסרה לרב בסבר פנים יפות.

הרב נטל את הנדבה בתשואות-חן והלך לתור אחר נדיבים נוספים.

טרם הרחיק לכת וקול צעדים דולקים בעקבותיו. מישהו רץ אחריו ברחוב החשוך.

הסתובב הרב לאחוריו וראה את צמח החייט נרעש כולו.

"רבי קדוש" פנה החייט בהתרגשות אל רבי פנחס, "אם אתן את דמי כל הטלית, האם יוכל להבטיח לי חלק לעולם הבא?"

רבי פנחס, אילו רצה, יכול היה למנות את כל העבירות והפשעים שחטא צמח מיום עומדו על דעתו, אבל לשם כך צריך היה לעמוד שם ימים ולילות. איברא, הזמן יכלה והם לא יכלו. עברין מופלג כזה לא ראה מעודו.

מילתו של החייט עדיין על לשונו ורבי פנחס יורה תשובתו כחץ:

"הן! אם תיתן לי דמי כל הטלית מבטיח אני לך חלק לעולם הבא!"

בשמוע החייט את הבטחת הרב נאמנה, מיד הטיל לתוך ידו סכום כסף גדול. שהספיק בשופי עבור טלית חדשה ויפה, כשרה ומהודרת, שהשיג הרב אחר טרחה וריצה נוספת באישון לילה. סוף דבר נערכה החופה סמוך לעלות השחר.

כך מנע צמח החייט בושה מבת ישראל.

"כל זאת היה אך לפני שבוע" סיפר רבי פנחס למגיד מישרים רבי ייב"א, כשכל הקהל עומד על גביהם ומסכית למוצא פיו בנשימה עצורה. "משום כך נרעשתי כולי כאשר סח לי השמש מיהו הנפטר. ידעתי שגדולה היא זכות הצדקה שעשה המנוח, ובאתי לחלוק לו את כבודו האחרון. ואמנם כאשר באתי אל הלוויה ראיתי את צמח מכורך כולו באותה טלית שנתן לי בעבורה את דמיה בנדבת ליבו. ריבי רבבות 'קליפות' ומזיקין של טומאה שנבראו מעבירותיו הגסות ריקדו סביבו, וניסו להתקרב אליו ולהזיקו, אך לא יכלו לגעת בו יען כי הטלית שתרם הגנה עליו מכל צד.

כאשר יצאה הלוויה לעבר בית-הקברות, רדפה אחר המיטה סיעה ענקית של מלאכי חבלה, ובקשה להיפרע ממנו על מעשיו שבראו אותם. אלא שלא יכלה לגשת אל הנפטר מפני הטלית הפורשת עליו כנפיה. נופפתי עליהם במקלי וגירשתי אותם לנוקבא דתהומא רבא, משם כבר לא יוכלו לצאת לעולם ועד ולא יבואו בגבולו של הנפטר לנצח."

"כה גדולה זכותו של צמח החייט?" שאל רבי ייב"א המגיד.

"כה גדולה זכותה של מצות הכנסת כלה" ענה רבי פנחס, "כל מה שעשיתי, לא עשיתי אלא כדי להראות לבריות גודל שכרה של מצות הכנסת-כלה. אפילו עברין מועד, מלא עבירות ופשעים מכך רגלו עד ראשו, יכול לקנות את עולמו בשעה אחת במצווה גדולה זו."

באותה שעה נענה רבי ייב"א ואמר: "גדולה מצות צדקה בשעתה, שהיא מצילה את האדם מן הפורענות בזה ובבא."

ריעה מיוחדת על דביקותם של רבוה"ק בספר הקדוש 'יסוד ושורש העבודה' ופעלם להפצתו לזיכוי הרבים לרגל יומא דהילולא של המחבר הגה"ק רבי אלכנסדר זיסקינר החסיד מהורודנא זי"ע ה"י אדר ב' תקנ"ד - 230 שנה להסתלקותו

בעולם החסידי של ימינו אין לך אברך ובחור מבקש ה' שאינו זוכה לבוא בשעריו של הספר הקדוש 'יסוד ושורש העבודה' שלשונו ומילותיו הנשגבות מבעירות את נשמתו של כל בן עלייה, ובפרט בהכנה עילאה לפני כל חג ומועד ומצוותיהם המיוחדות.

אך לא רבים יודעים כי מי שעמד מאחורי הפצתו בדור האחרון של ספר קדוש זה הוא לא אחר מ**כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע** שמשחר ימי בחרותו דבקה והתלהטה נפשו בספר זה, כפי שמספר הרה"ח **ספרא רבא ר' יאיר וינטשוק שליט"א** בספרו 'משה עבד ה':

"מורי דרך היו לו (לרביה"ק ה'ברכת משה') שהציבו רגליו במעגלי צדק, הנחוהו בנתיבים נעלמים, אחזו בידו עת טיפס ועלה בשביליו הקשים המפותלים של ההר, ותבעו ממנו עוד ועוד, היו אלו שני הספרים הקדושים 'שני לוחות הברית' - של"ה הקדוש הגאון הקדוש רבי ישעיה הלוי איש הורוביץ ו'**יסוד ושורש העבודה שחיבר החסיד מהורודנא הגאון הקדוש רבי אלכסנדר זיסקינר**.

"בספרים אלו הגה תמיד בשנות נעוריו לא מש מאהלם וגם כשהזקין ושב היה מדבר בהתפעלות על גדלותם, ומעשה בחור אחד, מקושר אל הרבי בכל חלקי נר"ג, שנכנס לבית רבינו עוד בהתגוררו בשכונה הירושלמית 'בתי ורשא' על השלחן ראה ספר עבה נטול כריכה.

"מהו ספר זה? שאל בהתעניינות כשהוא מדפדף בין דפויי הבלויים מיושן. התשובה שמע נחרטה בזיכרונו לעד. '**בחור חסידי יודע מהו יסוד ושורש העבודה?**' אמר לו הרבי בטון של נזיפה... '**אה, א חסידישער בחור זאהל נישט וויס'ן? אני מתפלא עליך**."

להדפיס את 'סדר העבודה'

מספר נאמן בית רבוה"ק הרה"ח ר' שמחה קרקובסקי שליט"א: כידוע היה כ"ק מרן אדמו"ר ה'ברכת משה' זי"ע דבוק באופן מיוחד בספר הקדוש 'יסוד ושורש העבודה', עד כדי שפעם אחת כשהפליג במעלת הספה"ק הזה התבטא בלשו"ק **"מיר האבן א ניצוץ"**.

שנה אחת לקראת יום הכיפורים ביקש רבינו להדפיס את 'סדר העבודה' ליום הכיפורים מתוך הספה"ק 'יסוד ושורש העבודה' ולהפיצו בבתי כנסיות לזכות את ישראל לקראת יום כיפור, וכמובן שהכול נעשה בהצנע לכת מבלי שאיש ידע שהוא עומד מאחורי זה.

ראינו לפנינו 'יסוד ושורש העבודה' חי

התבטאות מופלאה שנשמעה מפי **כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע** על דביקותו של **אביו רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע** בספר יסוד ושורש העבודה מוסר הרה"ח ר' יהושע העשיל זינקובר שליט"א מהדיר ומו"ל הספר 'יסוד ושורש העבודה' במהדורתו החדשה ומאירת העיניים:

כאשר הוצאנו לאור את המהדורה המחודשת של הספר יסוד ושורש העבודה בשנת תשמ"ז, הזמין כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע ורכש כמה סטים לחלק לבניו וצאצאיו שיחיו, באמרו 'דאס איז דער הייליגער ספר מוסר פון דעם הייליג'ן טאט'ן, וואס ער האט געהארעוועט אלע יאהרן צו נתעלה ווערן אין עבודת ה', און וואס סי שטייט דא האט דער

מתחילים ללמוד מהתחלה

כותב הרה"ח ספרא רבא ר' שמואל הניג שליט"א: בספר 'יסוד ושורש העבודה' היה רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע מרבה ללמוד ובמיוחד בימי חג הפסח, הגיע פעם אברך אל רבינו וסיפר לו כי סיים ללמוד את הספר 'יסוד ושורש העבודה' ושאל ממנו התעוררות הלב וחזיון רב אולם משום מה דעכה התעוררות זו והתפוגגה מה לעשות. נענה רבינו והשיב לו על אתר: "מה השאלה לומדים שוב את הספר מתחילתו" (משה איש האלוקים).

טאטע מקיים גווען, אונז האבן געזעהן באר'ן טאטן א לעבעדיגער יסוד ושורש העבודה'. [תרגום: זהו ה'ספר מוסר' הקדוש של אבי הקדוש, בספר זה עמל ויגע כל השנים, וקיים זה מה שכתוב בזה, אנחנו ראינו אצל האבא זי"ע 'יסוד ושורש העבודה' חי].

יגע בספר זה בשנות בחרותו

להלן שורות נוספות מרשימותיו של הרה"ח ר' יהושע העשיל זינקובר שליט"א המגולל בהרחבה את הקשר המיוחד של רבותינו לספר קדוש זה ודברונם להוצאת הספר לאור במהדורה מפוארת:

בשנת תשד"מ לאחר שסיימנו ללקט ולתרגם את כל דברי הזוהר הקדוש המובאים בספר יסושה"ע לקראת המהדורה החדשה עליה עמלנו באותם ימים, נסעתי עם זקני כ"ק אדמו"ר ה'ארחות אהרן' מפינסק קארלין זצוק"ל ל'סביון' אל רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע (שכבר שכב על ערש דווי לאחר השיתוק) והראינו לפני העלים מהתרגום.

והתבטא אז רביה"ק ה'ברכת משה' 'ס'איז גאר א גרויסע זאך, אין בין א ניצוץ פון יסוד ושורש העבודה, דאס איז גיווען מיין מוסר ספר בעיקר אין די יונגע יארן, אין בין געשטיגען אין עבודת ה' (זהו דבר גדול, יש לנו ניצוץ מבעל היסושה"ע, זה היה הספר מוסר שלי משנות נעורי, ושקדתי מזה בעבודת ה')."

וקרן אור פניו מהדוגמא שהצגתי לפניו, והורה לי: להשתדל שלא יהא רפיון בלימוד הזוהר הקדוש, ושהתרגום יהא במקביל לזוהר, כך שילמדו הזוהר ואחר כך התרגום, כי לשון הזוהר הקדוש 'איז מקדש די מויל און די מחשבה - מקדש את הפה ואת המחשבה'.

ואכן לאחר זמן העליתי לפני הדוגמא הנוכחית ומאד מאד שמח שקיימו משאלתו ואמר 'איך וויל

זייער שטארק געבין א הסכמה ווען איך זאל האבן די כוחות צי חתמנען שרייבען - אני מאד רוצה לתת הסכמה - כאשר יהא לי הכוחות לחתום'. במשך השנים עד שיצא לאור ניסיתי כמה פעמים להיכנס לקבל מכתב קדשו, אולם מחמת חולשתו לא יצא הדבר לפועל.

לא אשכח את השתדלותו ומסירותו של המשב"ק הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א שפעל רבות עוד בימי שהותו של רבינו זי"ע בסביון, בכל עת שהיה שעת הכושר לשוחח או להראות לרבי זי"ע את עלי הספר 'יסוד ושורש העבודה' שהיו אז בהכנה לדפוס כדי לקבל את הדרכתו והוראותיו הק'.

לא פעם זה היה כרוך במסירות נפש של רביה"ק זי"ע ואכן פעם נענה רבינו **"וואס טוהט מען נישט פארן הייליגען ספר יסוד ושורש העבודה - וכי מה לא עושים בשביל הספר יסוד ושורש העבודה"**, וביקש אז שיגיב והוהו ממשכבו והעביר עיניו לטובה על הדוגמה שהבאנו.

מספר חדשים טרם עלותו השמימה, התבטא נצורות על המהדורה הנוכחית שיצאה לאור בשנת הסתלקותו תשמ"ז בזה"ל: דער ספר 'יסוד ושורש העבודה' איז מסוגל אויף יראת שמים, מאך איהם און עס וועט זיין א גרויסער זיכוי הרבים. דער שטן זאל נישט האבן קיין שליטה אויף דעם מלפנינו ומאחרינו (= הספר 'יסוד ושורש העבודה' מסוגל ליראת שמים, עשה זאת וזיכוי הרבים גדול יצא מזה, ובל תהא לו לשטן שליטה על זה מלפנינו ומאחרינו).

ושוב חודש ומחצה נר אלקים טרם יכבה למגינת לב כל ישראל, נכנסתי לקודש פנימה ולמראה הספר אשר בידי קרנו פני רביה"ק זי"ע ואמר לי דברים מפליאים בלשונו הק': עס איז א גרויסע זאך, ס'וועט נושא פירות זיין, עס וועט זיין א שמירה ביי יעדן שטוב און שטוב, וועסט מצליח זיין - זהו דבר גדול, זה ישא פירות, זה יהיה שמירה בכל בית ובית, ותצליח".

מעשה אבות סימן לבנים

מוסיף הרה"ח ר' יהושע העשיל שליט"א ומספר ברשימותיו הרואות כאן אור לראשונה:

ביום י"ח אדר תשמ"ז, יום הילולת ה'יסוד ושורש העבודה', כחודש ומחצה לאחר הסתלקות רביה"ק ה'ברכת משה' זי"ע, נכנסתי עם זקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל לקבל את הסכמתו של בנו **כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע** על המהדורה החדשה של ה'יסוד ושורש העבודה שכבר הייתה בשלבים אחרונים לפני עלותה על מכבש הדפוס. הייתה זו ה'הסכמה' הראשונה שנתן הרבי לאחר עלותו על כס ההנהגה.

כשנכנסנו לקודש פנימה שוחח רבינו זי"ע עם זקני ממושכות על הספר 'יסוד ושורש העבודה' שהיום יום ההילולא שלו.

בתוך הדברים אמר כ"ק אדמו"ר זי"ע לזקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל: חושב אני שמה שנתקבל ספרו הקדוש בכל מקהלות החסידים

הוא בזכותו של הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ז"ע שניסה לקרבו למגיד הקדוש, ומעשה אבות סימן לבנים.

(ידוע שהרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין ז"ע פעל להביא ולקרב להיכלו של הרב המגיד ממעזריטש ז"ע את הגה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד בעל היסוד ושורש העבודה, וכמה גירסאות יש בענין זה, ואחת מהם, כאשר התארח בעל היסוד ושורש העבודה בהיכל המגיד, בעת הפרידה במוצ"ש אמר לו הרב המגיד שהגיע למעלות רמות בכוחות עצמו וכדי שתתקבל דרך עבודתו בכל תפוצות ישראל מוטב שיישאר וימשיך בדרכו).

והוסיף אדמו"ר ז"ע: דער טאטע - האבא ז"ע היה עמל בספר קדוש זה וכמדומני שהיה מן הראשונים שהורו להדפיס מספרו קטעים לעורר את עם ה' לשקוד בספרו.

וסיפר זקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל לכ"ק אדמו"ר ז"ע: באחת הפעמים עליתי לרביה"ק ה'ברכת משה' ז"ע להתייעץ כיצד לעודד את הבחורים בהתמדת התורה, איזה ספר מוסר ילמדו, והשיב לי רבינו כי בראש וראשונה 'גמרא מיט יראת שמים איז דער גרעסטער מוסר ספר' - זהו ספר המוסר הגדול ביותר, אולם אם נפשם חפצה להתעורר בעבודת ה' ובמיוחד בעבודה שלבב זו תפלה ישקדו בספר מוסר ששקדתי אני בימי נעורי הוא ספר יסוד ושורש העבודה, ס'איז מסוגל אויף יראת שמים, וזה ירומם אותם להתעלות לשאוף צי זיין ערליכע אידן, וממילא הבחורים ילמדו את הגמרא הקדושה ביראת שמים, ונענה ואמר **"דאס איז גיווען מיינ מוסר ספר אין עבודת ה' - זה היה ספר המוסר שלי בעבודת ה'", עכ"ק.**

"צריך לעשות גם 'הגדה של פסח' כזו"

באותו מעמד שוחחו אדמו"ר ז"ע עם זקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל והעלו מעניני פורים שמדבר בעל היסוד זצוק"ל ובעיקר מענין של 'עד דלא ידע' שמוזהיר מאד מאד בספרו ובצוואתו בזהירות לשתות יין שרף, ואמר שיש להזהיר על כך, ונענה כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע: גם אבי (ה'ברכת משה') ז"ע היה מקפיד מאד בכל השנה ובמיוחד היה מזהיר לבחורים להימנע מכך.

בתוך הדברים אמר זקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל לרבינו, כי לביל הסדר נוהג הוא להחזיק לפניו את הספר 'יסוד ושורש העבודה' לדעת המעשה אשר ישונו, ועל כך הגיב רבינו ז"ע:

"נו מ'דארף מאכן אויף א'הגדה של פסח' ועל שאר ימים טובים - יש לחבר גם על הגדה של פסח ושאר ימים טובים ליקוט מדברי בעל היסוד ז"ע שכל אחד ימצא את מבוקשו מיד, וכמו שאבי ז"ל עשה פעם על חודש אלול וירח האיתנים".

ואכן, בצאתנו מן הקודש, מסיים ר' יהושע העשיל שליט"א פנה אליי זקני כ"ק אדמו"ר מפינסק קארלין זצוק"ל והורה לי לקיים את דברי רבינו ולהתחיל לעבוד על ברכת המזון והגדה של פסח ומועדי האיתנים עם ליקוט דברי היסוד ושורש העבודה' ואכן בעקבות הוראה זו יצאו לאור ענפי היסוד ושורש העבודה, הלא הם הליקוטים המיוחדים שזכינו להוציא לאור על הגדה של פסח וברכת המזון ועוד.

הרה"ק רבי אלכסנדר זיסקינד מהורודנא ז"ע

פנינים מאצרותיו של הרה"ח המפואר ר' נח גולדברג שליט"א משב"ק "כמוהר"ר אלכסנדר זיסקינד במוהר"ר משה מקהילת הוראדנא אשר אדמהו אכנהו ולו ידעתייהו בשם שמו הטוב הנודע בשער בת רבים וכן שלמים, דשלימו לי עבידתי עובדין טבין בבייתא וטבין בלווייתא, ומעודו לא מש מתוך האהל של שם ועבר, ועבר עליו רוח טהרה, טהר גברא איתמחי כמוהו מי יורה להורות לעם את הדרך אשר ילכו בה בדרך חיים ותוכחת מוסר ובאלה חפצה נפשו ורצונו לעורר ליבות עם ה' אלה באלה הדברים כהווייתו, אשר עיניהם לנוכח יביטו בהביט עינם בשורות שיציהירו דבריו הנעימים המאירים כספירים".

מילים אלו המאירות את דמותו של 'החסיד מהורודנא', לקוחות מתוך הסכמתו של הרה"ק ה'קדושת לוי' מברדיטשוב ז"ע לספר הקדוש 'יסוד ושורש העבודה'.

ידוע שהגאון מוילנא זצוק"ל התבטא על בעל היסוד ושורש העבודה' בזה הלשון "הוא גדול כמו ספרו וספרו גדול כמוהו", ועוד התבטא עליו "הוא עבר על חבל דק המתוח על ים סוער והצליח להגיע לקצה השני בשלום", היינו שהצליח לעבור את חייו בזה העולם בתכלית השלימות.

והרה"ק ר' נחמן מברסלב ז"ע סיפר עליו: "צדיק אחד במדינת ליטא הכה באצבע צרדה קודם הסתלקותו והכריז בשמחה אריבער עשפורונגען", ולפי גרסה אחת הוסיף הר"נ "כי היה חסיד קודם החסידות והוא גדול יותר מספרו".

הרבי מלובלין ז"ע אמר שגילו מן שמיא שאצל קודשא בריך הוא ושכינתו יקר וחשוב הוא סדר התנהגותו וגודל תמימות לבבו של הצדיק בעל 'יסוד ושורש העבודה' והמגיד הקדוש מקוונץ ז"ע היה מלא התפעלות על רבינו שכתב בספרים כמה פעמים כאן צריך לשמוח, כאן צריך יראה, כאן אהבה, והתפעל מזה שהיו לו 'כיסים' מוכנים לכל מה שצריך אהבה ויראה וכו'.

הרה"ק ר' משה מקאברין ז"ע אמר: בעל יסוד ושורש העבודה היה בכוחו לומר קאפיטל תהלים אחד כמה פעמים וירגע בכל פעם כאילו זה עתה אומר לראשונה, והפסטר "מיר קענען דאס נישט - אנו אין זה בכוחנו".

עוד אמר הרה"ק מקאברין כשהיה בעל יסוד ושורש העבודה מריח טאבאק היה אומר "איך דאנק דיר רבונו של עולם פארדעם וואס האסט מיר דאס באשערט - מודה אני לך ה' שזימנת לי דבר זה, כי אם לא היה לי זה היה חסר לי". בספר 'נהרי אש' מובא מה שסיפר הרה"ק רבי שמעון מזליחוב הי"ד על ביקורו הידוע של היסוד ושורש העבודה אצל המגיד הק' ממעזריטש שכידוע לא הסכים שיישאר אצלו ואמר לו שימשיך בדרכו.

קודם פרידתו ביקש היסוד ז"ע מהמגיד שייתן לו בכל זאת משהו לקחת עמו, אמר לו המגיד "אתם באתם אליי עם מזון צר ויבש אבל אתם נוסעים עם לחם חי ורענן, א ווארעמע זעמאלע א פרישע, והיינו שהארת קדושת המגיד ממעזריטש האירה עליו לאין שיעור וחילוק גדול יש בין קודם בואו לנסיעתו חזרה.

מהנהגותיו בקודש ידוע שמעולם לא נשק לילדיו ולא שוחח עםם שיחה בטילה, כל דבר אצלו היה עבודה שלימה, למשל קודם שברך ברכת המזון התפלל שאף אחד לא יפריעו באמצע הברכה אם נפל לו הטבק ולא נשפך היה עומד ומודה לה' שלא נשפך. ואם אירע שבניו לא הרגישו טוב והתפראו היה עורך תפילה מיוחדת להשי"ת להודות על חסדיו.

בשתי מצוות היה נזהר ומקפיד ביותר: מצוות 'ואהבת לרעך כמוך' ו'בצדק תשפוט עמיתך' אם שמע על דבר טוב שאירע ליהודי היה שמח ומשתתף עמו, ואם שמע על בשרה לא טובה שקרתה ליהודי היה מצטער על צער השכינה.

כידוע ביקש בעל היסוד ושורש העבודה שילמדו בספרו וכך כתב בצוואתו **"בקשתי היא מאד מאד שיקבעו בי שיעור לימוד בכל יום ומבטיח אני אותם שאהיה מליץ טוב בתמידות בעדם בעולם העליון, ולהשומע יונעם"**.

לאחר זמן כשזכיתי להביא את 'הגדת יסוד ושורש העבודה' לרבינו ז"ע קרן אור פניו בשמחה ובצהלה, ואמר לי 'אין בין צופרין אז דו האסט גענומען די הצעה מיט א ערנסקייט, אבער מ'דארף גיין ווייטער אויכט אויף אלע ימים טובים [שמח אני שלקחת ברצינות את הצעתי אבל צריכים להתקדם הלאה לכל הימים טובים] והעניק לי מעות קדימה וחזר ואמר 'מ'דארף גיין מחיל אל חיל, **דער טאטע וואלט זיך געטשאקעט מיט דעם (האבא ז"ל היה משתעשע בספרים אלו).**

ואכן חיבה יתירה נודעה לרבינו ז"ע ל'הגדה של פסח יסוד ושורש העבודה', אשר עם צאתה לאור לא מש הספר מעל שולחנו, והיה מתכוון עמה בהכנא דלעילא לקראת חג הפסח הקדוש ואף במשך ימי החג היה מתבשם מדבריו הק' של היסוד ז"ע.

ובעת שהמשב"ק הרה"ח רבי שמחה קרקובסקי שליט"א הדפיס לראשונה את ההגדה של פסח 'ברכת משה', פנה אלי לפני ההדפסה ואמר לי שרבינו ז"ע המליץ לו להעתיק הקטעים מהגדת 'יסוד ושורש העבודה' שהוצאנו לאור, ואכן כידוע נדפסו בהגדה קטעים מבעל היסוד ז"ע לשמחת ליבו של רבינו ז"ע.

ובכל עת שהבאתי לו מפירות הביכורים מספרי היסוד ושורש העבודה שהוצאנו לאור, העניק לנו מברכותיו בחום ובאהבה ומסר לי מעות קדימה לברכה, שזה יהא פתח לשאר הספרים, ובהזדמנות פעם אמר לי "מ'דארף מאכן אזא שיינע ארבעט אויכעט אויף הייליגען ספר 'בית אהרן', גם זה בנוי על חיות ושמחה בעבודת ה' - בקשתי ברכה שיברכני על כך, נענה ואמר 'מצוה גוררת מצוה, ושכר מצוה מצוה, בעזר ה' יתברך תגיע לכך, האבער מיט א שאטרקן רצון, וכבר אתמחי גברא".

אין הספה"ק זקוק להסכמה

וכה כתב כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע בהסכמתו למהדורה החדשה של היסוד ושורש העבודה':

ב"ה יום ה' ח"י אדר תשמ"ז

הנה נודע ביהודא ובישראל רום מעלת הספר הק' יסוד ושורש העבודה ואין הספה"ק זקוק להסכמה כי הארץ האירה מכבודו וכל עדת ישראל ממזרח שמש עד מבואו רועדים לשמו ולזכרו, ונפשם תערוג לשתות בצמא, מים עמוקים עצה בלב איש קדוש דברי א' חיים הם למוציאיהם.

אך זאת נאות לנו לחזק ידי עושה מצוה איש מהיר במלאכתו מלאכת שמים של ה' המופלג בתורה ויר"ש זרע קודש מחצבתו יהושע העשיל זינקובר נ"ו נכד לרבותינו הק' הרה"ק ר' אהרן הגדול מקארלין והרה"ק ר' אשר מסטולין זיעוכ"י, אשר רחש לבו דבר טוב לערוך ולסדר אדרא הספר הקדוש הנ"ל בהידור רב מתוקן ע"פ דפוס ראשון שהוציא לאור המחבר ז"ע בחייו, אשר תיקונים אלו הינם פעמים רבות שינויים של ממש בכונת הדברים, ומנוקד בדיוקנות ובלשון של זהירות, ועוד הוסיף מדיליה הרבה מעלות בתוספת מרובה למען ירוץ הקורא בו ולזכות את הרבים וכו'.

פרשת צו

לכבוד יומא דהילולא של רבינו הקדוש
הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק בעל 'נועם אלימלך'
כ"א אדר

וַיְדַבֵּר וגו' צו אֶת אֶהָרֹן וְאֶת בְּנָיו (ו, ב)

וידבר כו' צו את בני ישראל פרש"י אין צו אלא זירוז, ביותר צריך לזרוז במקום שיש חסרון כיס. ונ"ל ע"פ הרמז דהנה האדם העובד את השם יתברך ברוך הוא צריך לעבוד בזריזות ובמדות טובות אבל העובד את השם יתברך בעצלות ובדוחק שלא ברצון אזי הרי הוא חסר הגוף שאין לו גוף שהוא כמו כיס ונרתק להנשמה, וזה שרמזו רש"י ביותר צריך לזרוז במקום שיש חסרון כיס דהיינו שעובד בעצלות כנ"ל.

נועם אלימלך

לחבורת אנשים לא יקנה התורה עמהן כי מוכן עמהם לשיחה בטילה ודיבורי האיסור כלשון הרע וחטופה ודומיהן, או הרצון בחבורת אנשים ריקים בכדי להשיג כבוד מהם ואתה תהיה לרב ביניהם ומגיד, לא כן אחי כי אם להתבודד בחדר ועסוק בתורה עם תלמידים הגונים או עם חברים מקשיבים לקולך.

באר מים חיים

וּמְרִק וְשֹׁטֵף בְּמֵיִם (ו, כא)

מסופר שהרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן זי"ע הלך פעם לבית המדרש בדרך ארוכה ועקומה ולא בדרך הפשוטה דרך ה'מארק' (שוק), וכששאלו אותו מקורביו מדוע לא הלך בדרך הישרה דרך המארק, השיב בדרך צחות, דכתיב (ויקרא ו, כא) "ומרק ושטף במים", דאם הולכים דרך ה'מארק' דרך השוק ורשות הרבים, "ושטף במים" צריך אח"כ לשטוף עצמו ולהיטהר במים.

אוצר המאמרים

וְאִם הָאֵכָל יֵאָכֵל מִבֶּשֶׂר זָבַח שְׁלָמֵינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לֹא יִרְצָה הַמֶּקְרִיב אֹתוֹ לֹא יִחָשֵׁב לוֹ פְּגוּל יְהִיָּה וְגו' (ז, יח)

שמעתי מפי הצדיק בעל המחבר ספר ישמח משה זל"ה. דלכאורה האיך יתכן דהכהן יחשוב בשעת העבודה בעניני האכילה, ולא עוד אלא לאכול לאחר זמנו. ופירש הוא ז"ל, דהנה לכאורה יש להבין ענין הקרבן, ואם אדם חטא בהמה מה חטאה. רק דהבעלים שמקריבים הקרבן צריכין ליתן דעתם, דכיון שה' יתברך נתן רשות להחוטא לעשות בהקרבן מה שהיה ראוי להעשות בו, על כרחך שה' יתברך ברא כך שישתעבד הפחות להנכבד, ומכל שכן שצריך הוא להיות משועבד להבורא יתברך הנכבד. אמנם אם לא חשב זאת בעצמו בעל הקרבן, אז שולח ה' יתברך מחשבת פיגול בלב הכהן. וזהו שאמר הכתוב וּמִן הָאֵכָל יֵאָכֵל וְכו' בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, זה היה מחמת שהמקריב אותו לא חשב לו, לכן פיגול יהיה, עד כאן דבריו.

אך פרי תבואה

(פרי אחרי)

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. צו אֶת אֶהָרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה הַזֶּה עֹלָה עַל מוֹקֵדָה עַל הַמִּזְבֵּחַ כָּל הַלֵּילָה (ו, א-ב)

ועוד נראה לי ליישב המשך הפסוקים דפירש רש"י אין צו אלא זירוז מיד ולדורות, ואיתא בסוף פרק בני העיר (מגילה לא:): אמר אברהם במה אדע, אמר לו קח לי עגלה משולשת, אמר לפניו, רבונו של עולם, תינח בזמן שבת המקדש קיים, בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהם, אמר לו כבר תיקנתי להם סדר קרבנות, כל זמן שקורין בהם מעלה אני עליהם כאילו מקריבין להם קרבנות ומוחל אני על עוונותיהם, ואיתא בבעל הטורים וזאת תורת העולה היא העולה, כל העוסק בתורת עולה כאילו הקריב עולה, ובזה יובן צו את אהרן אין צו אלא זירוז מיד ולדורות, וקשה נמי תינח בזמן שבת המקדש קיים, אבל בזמן שאין בית המקדש קיים איך אפשר לעשות לדורות, ומתוך לאמר זאת תורת עולה כאילו הקריב עולה, וזה שייך גם לדורי דורות, וק"ל, ודבר זה למדתי בחלום במלון בערב ר"ח ניסן שנת תפ"ה, וה' יראני נפלאות מתורתו.

הנה"ק רבי מאיר אייזנשטאט זצוק"ל, בעל 'פנינים מאירות', מאורי אש

וְלִבֶּשׂ הַכֹּהֵן מְדוּ בַד וְגו' (ו, ג)

פירוש, הוא הכהן העובד את ה' בתורה הקדושה ולבש מדו בד, ואמרו חז"ל (פסחים סה:): מדו כמדתו וכו'. ולדרכינו ירמוז שיהיה כמדתו ולא יתגדל יותר ממה שהוא, והן מדתו ידוע טיפה סרוחה ותולעה הבל ותהו ושאר המעלות שנמנו לו, ומה יתגאה אדם להבל דמה אנוש כחציר ימיו וגו'. גם זה המעט שעושה אינו שלו, כי הלא הכל הוא בכח וחיות הבורא שבו ואמרו חז"ל (סוכה נב:): אלמלא הקב"ה עוזרו לא היה יכול לו ובמה יתגאה מעתה. גם ירמוז מדו בד על מדת ההתבודדות ששבחוהו חז"ל בכמה מקומות ובראשם מרן הרב האר"י ז"ל שכתב (מובא בחדרדים ובשל"ה במסכת תשובה דף רל"ג) שההתבודדות טוב לנפש יותר מכל הסיגופים, ומי עלה לשמים ונגלה לו קניית המעלות טובות בדורותינו יותר ממנו, גם על פי השכל כי מי שמתאוה תמיד

צו (ו ב)

אין צו אלא זירוז מיד ולדורות אמר רבי שמעון ביותר צריך הכתוב לזרוז במקום שיש חסרון כיס.

דאיתא זריזין מקדימין למצות. פירוש, להיות זריז ליתן הראשית אל הקב"ה כדילפינן מזריזותא דאברהם וישכם בבוקר כדאיתא בספר הישר לר"ת. סימן האוהב. להקדים דבר הנאהב לו לכל הדברים. וזאת מדת אברהם ואחרי אהרן כמ"ש ובער כו' בבוקר בבוקר. וגם פירוש מקדימין למצות לפניהם ממש להיות קדימה אצלו לעשות רצון הבורא מכל נפשו ומאודו.

והנה עיקר המצוה לעשות רצון המלך בלי השתתפות רצון עצמו. ולכן העולה שכולה כליל היא ראשונה לכל הקרבנות. כי בכל הקרבנות יש חלק לבעלים וגם הוא לכפרה. אבל עולה כולה לגבוה. והגם שמכפרת על עשה מקופיאת מכפרת ולא מקיבעא כדאיתא בגמ'. והיינו כשהקביעות לשם שמים בלבד ממילא נמשך כפרה ג"כ. אבל העיקר לגבוה.

וכמו שהוא בתפלה מקודם ג' ראשונות סידור שבחו של מקום וכן בג' אחרונות ובינתים בקשת צרכי האדם. כן היה בתמיד של שחר העולה ראשונה כנ"ל. וכמו כן בערב עליה השלם. להיות הראשית ואחרית לגבוה. וזה ענין הזריזות. ולכן צו הוא זירוז, כי מי שיש לו דביקות וחיבור אל השורש עד שאינו יכול לשכוח מזה שיודע שזה עיקר שנברא ע"ז לעשות רצון הבורא. לכן מיד בקומו נזכר בעבודת ה'. וכפי הזריזות בשחר כך נמשך כל היום.

וכמו כן לדורות כאשר אבותינו עשו בזריזות רצון הבורא יתברך שמו נשאר כן לדורות כמ"ש זירוז מיד ולדורות. ומה שאמר רבי שמעון במקום שיש חסרון כיס יש לפרש כפשוטו גם כן בדורות הללו שכלה פרוטה מן הכיס, שעניות מעביר על דעת קונו לכן צריכין לזרוז ביותר לזכור כי נברא לעשות רצונו ית' ולא יהיה נטרד מעבודת הבורא ע"י צער גופו ופרנסתו.

שפת אמת (שנת תרנ"ח)

צו אֶת אֶהָרֹן וְאֶת בְּנָיו לֵאמֹר, זֹאת תֹּרַת הָעֹלָה (ו, ב)

והקשה הר"ר בונים מפרשיסחא זצ"ל למה כתיב לאמור. ואמר הוא ז"ל, דדרשינן בגמרא (מנחות קו) זאת תורת העולה כל הלומד הלכות עולה כאילו הקריב עולה, וכאשר בא איש אחד אל אהרן להקריב קרבן, אמר לו אהרן למה לך להביא קרבן, טוב לך ללמוד. וזה הפירוש לאמור לאנשים המביאים קרבנות הדרש שדרשו חז"ל וזאת תורת העולה.

שיח שרפי קודש

הרב אהרן גלבשטיין

הרה"ק רבי חיים חייקא מאמדורא זי"ע כ"ג אדר תקמ"ז

ואלה תולדות

בהקדמה לספרו הקדוש 'חיים וחסד' כותב נכדו בזה"ל: "אבותיו מכמה דורות היו כולם קדושי עליון צדיקים נסתרים והצדיק הקדוש הזה היה נסתר כמה שנים עד שגילה ופרסם אותו לרבים רבו המגיז הגדול והקדוש ממעזריטש, ואבי המחבר הק' היה הרה"צ רבי שמואל זצ"ל ה".

בצעירותו כבר היה גאון מופלא ומתמיד עצום, מבחירי תלמידי הגר"א זי"ע, לימים התקרב לדרך החסידות והיה לאחד מבני היכלא קדישא של המגיז הקדוש רבינו דוב בער ממעזריטש זי"ע ביום ג' כ"ג אדר תקמ"ז - יומיים אחרי הסתלקות רעו ועמיתו הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע החזיר רבי חיים חייקא את נשמתו הטוהרה ליצרה, ומנוחתו כבוד באמדור בה ישב כל ימיו ועבד את בוראו במדריגות נשגבות ונעלות למעלה מבינת אנוש.

בניו אשר הותיר אחריו המה: הרה"ק רבי דובער זצ"ל אשר מנו"כ בעיר שעדליץ הסמוך לווארשא, ולא השאיר אחריו זש"ק רח"ל, והרה"ק רבי שמואל זצ"ל שמנו"כ באמדור, הוא היה חתנו של הרה"ק רבי אהרן מזעליחוב זצ"ל בעל 'אור הגנוז'. חתנו של רבינו היה הרה"ק רבי נתן ממאקאווא זצ"ל מתלמידי הרה"ק הרבי מלובלין זי"ע.

היה נייער אלף לילות לעסוק בתורה ובכל זאת נגמר תיקונו כאשר בא אל המגיז

כאשר נשמע מפי קדשו של הרב הקדוש מראדשיץ זלה"ה שספר המעשה מהרב הקדוש ר' חייקא המדורא ז"ל, אשר לגודל הסיגופים אשר עשה לנפשו והתמדת הלימוד לנדד שינה מעיניו, עם כל זה לא מצא מרגוע לנפשו עד אשר זכה לבא אל הרה"ק סבא קדישא מוהר"ד בער ממעזריטש זלה"ה, אז נגמר תיקונו.

תפארת שלמה (פרשת בחוקות)

כמו ששמענו מאת הרב הצדיק המנוח מהו" חייקא המדורא זלה"ה, שהיה עוסק בתעניות וסגופים כמה פעמים משבת לשבת, והיה נעור אלף לילות לעסוק בתורה, ועם כל זה לא הרגיש בנפשו תיקון השלימות עד אשר בא אל הרב הקדוש המגיז מוה"ב ממעזריטש זלה"ה, ותיכף נגמר תיקונו הראוי, כי הטעם שנותן הצדיק בעבודתו הוא העיקר.

תפארת שלמה (פרשת צו)

כמו ששמענו מאת הרב הקדוש מראדשיץ זלה"ה שהיה מרגלא בפומיה המעשה מהרב הקדוש ר' חייקא המדורא זלה"ה שעשה בעצמו כמה סגופים להתענות משבת לשבת כמה פעמים ואלף לילות היה נייער משנתו ללמוד כל הלילה ועם כל זה לא נגמר תיקונו עד אשר בא להרב הקדוש מוה"ב ממעזריטש זלה"ה על שבת כידוע.

תפארת שלמה (שמחת תורה)

מגודל היראה נפלו לו שער ראשו וזקנו

רבי חיים חייקא המדורי בעל מחבר ספר 'חיים

וחסד" על התורה, שזכה ליראה כמלאך על ידי שסבל חירופין ובזיונות הרבה, מגודל היראה נפלו לו שער ראשו וזקנו וכו' והיו קורין לו מרוטה עד יום מותו, ובוודאי זה מדריגה אין למעלה הימנו.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע, זוהר חי (ח"א דף ריד):

התקרבותו אל המגיז ממעזריטש עי" הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין

ידוע שהמגיז הגדול ממעזריטש אמר על הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא זי"ע, א, שבהמדורא יש מנורת זהב ובזיכיה מלאים בשמן זית זך ופתילותיה מוכנות, וצריך רק להדליק את המנורה, ונסע הרה"ק רבי אהרן הגדול מקארלין להמדורא וישב בביהמ"ד ליד רבי חיים חייקא, ולא שת לבו אליו, ואז נתקרב אליו יותר והביט בו, ושאלו רבי אהרן, אברך מה הנך עושה, השיבו רבי חייקא שהוא לומד תורה לשמה, המשיך רבי אהרן לשאול אם כן היכן הם הידברים הרבה' (ששנינו אבות ו, א) שזוכה להם הלומד תורה לשמה), ומיד יצא רבי אהרן מביהמ"ד כדי לחזור למקומו, אבל שאלתו של רבי אהרן ירדה לתוככי נשמתו של רבי חייקא ולא נתנה לו מנוח והחל לדלוק אחריו, וכשהגיע אליו שאלו מהי באמת התשובה לשאלה, והשיבו רבי אהרן שהתשובה נמצאת אצל המגיז ממעזריטש, והלך רבי חייקא והצטרף לרבי אהרן בנסיעתו למעזריטש, ומיני אז נתקרב לחסידות.

כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע. דברות קודש

חי שבע שנים עם מעי מפוקע

פעם אחת בתפלתו של הרה"ק רבי חייקא זי"ע האט גיפלאצט ביי עם א קישקע, וחי שבע שנים מיט א גיפלאצטע קישקע (התפקע לו מעי, וחי שבע שנים אח"כ עם מעי מפוקע).

כתבי רבי משה מידנר, זכרונם לברכה

"תורה חביבה ומתוקה כזו, האם צריך להזהיר עליה בתוכחה כזו"

כשקראו בתורה את התוכחה בכה [הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא זי"ע] ואמר: אזא זיסע תורה, צו איהר זאל מען דארפן האבן אזא תוכחה... [תורה חביבה ומתוקה כזו, יצטרכו להזהיר עליה בתוכחה כזו].

מזקנים אתבונן

תעניות משבת לשבת

דרכו [של הרה"ק רבי חיים חייקא מהמדורא זי"ע] היה לצום הרבה מאד, והרבה פעמים היה צם משבת לשבת. פעם אחת אחזו בולמוס לפני קבלת שבת, ודרכו היה להתפלל לפני התיבה, ואז לא היה יכול לגשת לתיבה בגלל הבולמוס שאחזו כי לא ראה את העמוד והיה ממשש את הקיר, ובדרך זה הגיע לאט לאט אל התיבה, אבל לא היה בכוחו להתפלל והתחיל הודו בקול דומיה דקה, אבל כשהגיע לתיבות ויצעקו אל ה' בצר להם, קיבל בחזרה את כוחותיו, והתפלל כדרכו בקודש.

ופעם כשצם משבת לשבת, קיבל פתאום לפנות ערב של שבת קודש מדרגות גבוהות שלא לפי ערכו, וחשב שזה בא לו בגלל שהגוף כבר מרגיש שעוד מעט הוא יאכל, ואז החליט בעצמו שאפילו בשלוש הסעודות של שבת יאכל רק מקצת לקיים מצות סעודות שבת ולא יותר.

יהי אור

השמחה הגדולה על פניו תמיד

הרה"ק רבי חייקא זי"ע היה בעל צורה בין צדיקים, והרה"ק רבי מרדכי מלעכוויטש זי"ע התפלא עליו: א איד זאל אזוי פיל פאסטין, און עס זאהל ליגין אזויפיל שמחה אויפין פנים (שיהודי יצום כ"כ הרבה ויהיה ניכר כ"כ הרבה שמחה על פניו).

כתבי רבי משה מידנר, זכרונם לברכה

ההתעלפות לפני השינה

קרה פעם שהצדיק רבי חייקל מאמדור (מתלמידי המגיז ממעזריטש) נתעלף לפני השינה, והחסידים עוררוהו בקושי לתחיה. כששאלוהו מה קרה, השיב:

למלך אחד היו עבדים עושי מלאכתו, זה בכך וזה בכך. וצוה המלך שבכל לילה יבואו כלם, איש איש ממלאכתו אשר המה עושים, ויביאו לפני המלך אותם הכלים והבגדים שתקנו באותו יום וישימו אותם באוצרות המלך, ומחר יתנו להם כלים אחרים לתקן. והיה ביניהם שוטה אחד ועצלן, ולא זו בלבד שלא תקו מאומה, אלא עוד לכלך את הבגדים שנתנו לו. לעת ערב הביא גם הוא את מעשה היום שלו לפני המלך, וכשראה שכולם הביאו בגדים מקושטים ומתוקנים יפים ובהירים, והוא הביא סמרטוטים להניח באוצר המלך, נבהל ונשתומם ביותר מחרפה ובושה...

סיפורי חסידים

הוא היה שרף ומלאך

הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זי"ע אמר: העולם סבורים שרבי חייקל היה בשר ודם, רבי חייקל היה שרף ומלאך, והוא עומד כשרף לפני כסא הכבוד, ער שטייט נאך יעצט און ברענט פאר'ן כסא הכבוד.

מזקנים אתבונן

זכה פעם לאור שראה מסוף העולם ועד סופו

כאשר היה הרה"ק רבי חייקא אמדורר זי"ע בבית הרב המגיז ממעזריטש זי"ע, פעם אחת זכה לאור שהביט מסוף העולם ועד סופו, ודרך הרה"ק רבי חייקא על כל דבר שינוי שנעשה אצלו השתנות היה מתענה עליה לברר שהוא מקדושה, והתחיל הרה"ק רבי חייקא להתענות על דבר האור עד שנכנס אצל רבו, ואמר לו (המגיז הק' ממעזריטש): אז מ'זעהט מסוף העולם ועד סופו דארף מין פאסטין? בתמיה, ופסק מלהתענות על זה.

כתבי רבי משה מידנר, זכרונם לברכה

ילקוט הליכות ועניינים הנוגעים למעשה

אמירה לנכרי בשבת [ג]

נערך ע"י הרה"ג רבי אהרן מרדכי גרין שליט"א - רב ומו"צ בקהילתנו

[רמ"א ומ"ב שם, הוסיף המ"ב שם, דאם מחה בפני הנכרי וממשיך לעשות מלאכות צריך לשלולו מביתו מפני חילול השם שיחשדוהו שהנכרי עושה המלאכה בשליחותו].

ו. איסור הנאה ממלאכת נכרי עד מוצאי שבת בכדי שיעשו.

נכרי שבישל בשבת עבור ישראל, ואפילו אם רק הוסיף מים לקדירה כדי שלא יקדיח התבשיל, אסור לכל ישראל לאכול מתבשיל זה בשבת, ובמוצאי שבת צריך להמתין זמן שיספיק להתבשל תבשיל כזה קודם שיאכל ממנו, וב' טעמים בדבר, א' כדי שלא יהנו ממלאכת נכרי הנעשית עבור ישראל, ב' דגורו שלא יבוא לומר לנכרי לעשות מלאכה בשבת כדי שיהא מוכן מיד במוצאי שבת. [שו"ע ומ"ב סימן שכה ס"ו].

ז. כלי עם מים רותחים שעמד על הפלטה ושפך נכרי לתוכו מים מהברז על דעת עצמו.

אין לאסור את המים משום שהנכרי עשהו על דעת עצמו, וכיון שאין הישראל רוצה בכך אין הנכרי יכול לאסור עליו את המים. [שו"ת שרגא המאיר ח"ד סימן פט א"ב].

ח. נכרי שראה תבשיל עומד להישרף והוסיף מים מעצמו. אין התבשיל נאסר באכילה, דכיון שהישראל עצמו היה יכול למנוע שריפת התבשיל באופנים המותרים בשבת אין זה בכלל נהנה ממלאכת נכרי. [שם סימן פח א"ב].

ט. מסירת עבודה לנכרי לפני שבת.

א. אסור למסור לנכרי עבודה בערב שבת ולבקשו שיחזירם לו במוצאי שבת, דמן ההכרח שיעשה הנכרי את המלאכה לצורך הישראל בשבת. [שו"ע ומ"ב סימן רנב ס"ו].

ב. ועל פי זה כתב בשו"ת אור לציון [ח"ב פס"ו ת"ג] דהמוסר רכבו למוסר של נכרים בערב שבת, אם יודע שהתיקון נמשך יומיים, אל יבקש לקבל את הרכב ביום שני, דמן ההכרח שיעשו את התיקון בשבת, אלא יסכם עמם, שיבוא לקבל את הרכב באמצע או בסוף השבוע, ואז גם אם יעשו את התיקון בשבת על דעת עצמם עושים.

א. לקרוא לנכרי להדליק את האור שכבה בבית. אם ילדיו הקטנים מפחדים מהחושך מותר לקרוא לנכרי כדי שידליק האור. [נשמת שבת ס' מ].

ב. האם מותר לומר לנכרי לנקות כלים שאין בהם צורך יותר בשבת זו.

אם הוא משרתו לכל המלאכות אסור. ואם הוא פועל מיוחד לנקיון הכלים, יש מקילים. [ספר אמירה לנכרי (דברמד"ק) ע' רנז].

ג. האם מותר לומר לנכרי לשטוף את הריצפה במים.

מותר לומר לנכרי לשטוף את הריצפה ולגרור את המים בעזרת מגב. אך אסור לומר לו לנגב את הריצפה במגב עם סמרטוט המיועדת לכך, שמא יבוא לסוחטם כדי לייבש את הריצפה לאחר גרירת המים. ובכף החיים [סימן שלו ס"ק כא] לימד זכות על הנוהגים לומר לנכרי לשטוף את הריצפה בכל אופן שהוא. [אמירה לנכרי ע' רנד, ויש להוסיף עוד בטעם שנוהגים להקל בזה דהוי כעושה מעצמו].

ד. חילוק בין איסור הנאה ממלאכת נכרי האסורה מן התורה או מדרבנן.

נכרי שעשה מלאכה האסורה מן התורה עבור ישראל, כגון שהרתיח לו מים על גבי האש, אסור לכל אדם מישראל ליהנות מזה, גם אם הנכרי הרתיחו לצורך ישראל אחר. אמנם מלאכה האסורה מדרבנן, כגון שהביא דבר מאכל מחוץ לתחום שבת, אינו נאסר כי אם לאותו ישראל שהנכרי הביאו אליו, וכן לכל בני ביתו. [שו"ע ומ"ב סימן רעו ס"א].

ה. כשנכרי הדליק האור בביתו האם צריך לצאת מהבית.

נכרי שהדליק מעצמו את האור בבית ישראל, לא הטריחו חכמים את הישראל לצאת מביתו אלא צריך למחות בפניו ולהזהירו שלהבא לא יעשה כן, ויש שכתבו דבאופן זה יהפוך את פניו מכנגד האור להראות שאינו חפץ ליהנות מהאור, וכל שכן שאם רואה אותו הולך להדליק את האור שצריך למחות בפניו גם אם אינו מתכוין ליהנות אחר כך מהאור, ואם הדליק הנכרי את האור בציווי הישראל צריך הישראל לצאת מביתו.

לעילוי נשמת הגאון האדיר והחסיד רבי ישראל בן הרה"ח ה"י משה שניאור זלמן זצלה"ה ראש ישיבת פינסק קרלין בעל שו"ת הליכות ישראל ועוד ספרים נודעים נלב"ע כ"ג אדר תשס"ז תנצב"ה

הונצח ע"י בנו, האי גברא רבא, הנודע לשם ולתהילה, איש האשכולות, משביל אל דל, ומאשפות ירים אביון, דבוק ומקושר לרבוה"ק, מקרב ליבן של ישראל לאביון שבטמים ומקדש שם שמים ברבים, מרחיב גבולות הקדושה בהפצת תורה יראת שמים וחסידות הנה"ח רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א רב מגדל העמק ונשיא מוסדות מגדל אור

לעילוי נשמת האשה הצוה"ח מרת מלכה בריינא ע"ה בת הרה"ח אליעזר יעקב ז"ל להבדלחט"א אשת ידידינו הנכבד האי גברא יקירא, שמו הטוב הולך לפניו טוב ליביו ונפשו מי למלל, קובע עיתותיו לתורה יראת ה' אוצרו

הרה"ח המפורסם ישיעיה לוסטיגמנ מפאריאני"ש נלב"ע כ"ד אדר תש"פ תנצב"ה

הונצח ע"י המשפחה

לעילוי נשמת האי גברא רבה, האי גברא רבא ויקירא, חריף ובקי בכל מכמני התורה והחסידות, יגע ועמל בתורה כל ימיו לאסוקי שמעתתא אליבא דהלכתא, אוצר כלי תמדה, כראב דכולא ביה, סיני ועוקר הרים, האיר את עיני לומדי התורה וההלכה מגדע רבותינו הקדושים לבית לעלוב זי"ע, דבוק ומקושר בל"ג לרבוה"ק זי"ע ויבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הנה"ח רבי מנחם יוסף יהושע ויינשטוק זצ"ל בן הרה"ח יצחק שמואל ז"ל נלב"ע י"ט אדר תשפ"ג תנצב"ה

הונצח בנו ידידינו הנכבד, יקר שבעיניך, מוכתר בכל מידה נבונה, שמו הטוב הולך לפניו, משביל אל דל, קובע עיתותיו לתורה, יראת ה' היא אוצרו מחשבוני א"ש

הרה"ח רפאל ויינשטוק שליט"א

אשה יראת ה' היא תתהלל

מבכים אנו את הסתלקותה של האשה החשובה מנשים באהל תבורך, אשר שתתה את כוס התרעלה בשנות השואה האיזומה, רודפת צדקה וחסד בכל מאודה, כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון, מסרה נפשה לחינוך צאצאיה וזכתה להקים דורות ישרים מבורכים בדרך התורה והחסידות

מרת רחל שרון ע"ה

בת הרה"ח ר' יהושע ז"ל

אשת ידידינו הבלתי נשכח, איש החסד,

קיבל כל אדם בסבר פנים יפות, קבע עיתותיו לתורה

הרה"ח ר' שלמה ז"ל

משגרים אנו בזאת נטפי תנחומים קדם בנה ידידינו הנכבד והנעלה איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות, מקים אהלה של תורה וחסד, חכם לב יקח מצוות, משכיל אל דל, מוקיר ורחים רבנן ואיהו גופא צורבא מרבנן, מג"ש בבית המדרש כנסת מרדכי סאדיגורה תל אביב

הנה"ח רבי יהושע שליט"א

ולאחיו ידידינו הנכבדים והחשובים

כל אחד בשמם הטוב אנשי חסד והוגים בתורה

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ובעל הנחמות ימציא מזור ותקר למכאובם, ובנחמת ציון וירושלים ינוחמו עדי מהרה יקיצו וירגנו שוכני יקיצו וירגנו שוכני עפר ויעמדו לקץ הימין בב"א

אהרן לוסטיג

משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, מו"ל גיליון אהל מועד

אשה יראת ה' היא תתהלל

כוס תנחומים נשגר בזה לידידינו הנעלה והנכבד, איש האשכולות, טוב ומיטיב עם הבריות, נעים הליכות ומאיר פניו לכל אדם, מוכתר בנימוסין ולו נאה קילוסין, זך הרעיון ובורך הכשרון, כלי מחזיק ברכה, ולהורות נתן ה' בלבו כאשר עמל בכל כוחו ומרצו להדריך את ילדי ישראל במסילה העולה ומונצח על מלאכת הקודש ברוב חכמה ותבונה, וזכה ורואה בהצלחתם ושגשוגם ורואה ברכה בעמלו, מחשובי ופארי מתפללי בית מדרשינו, ה"ה

הרה"ח ר' אהרן הכהן ארליך שליט"א

מפקח קריאה מומחה בת"ת משנת שמעון לעלוב בעיה"ק צפת"ו

אשר שמו הטוב הולך לפניו במעשיו הטובים והברוכים היושב בעמק הבכא על פטירתו אמו הצדיקנית, אשת חיל, יראת ה' היא תתהלל, עמדה לצד בעלה במסירות עילאית, מפורסמת באצילותיה ובצדקתיה ובמעשיה הטובים, בחכמה בנתה ביתה וזכתה להעמיד דורות ישרים ומפוארים הצועדים בנתיבות התורה והחסידות

מנב"ת מרת נחמה ע"ה

אשת הרה"ח המפורסם רבי יעקב מאיר הכהן שליט"א

בת הרה"צ רבי מרדכי טכובר זצ"ל

המקום ינחם אותם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים, ובעל הנחמות ימציא מזור ותקר למכאובם, ובנחמת ציון וירושלים ינוחמו עדי מהרה יקיצו וירגנו שוכני עפר ויעמדו לקץ הימין בב"א

המשתתפים באבלכם הכבד

מוסדות לעלוב צפת תלמוד תורה 'משנת שמעון'

יושבים שבעה עד יום שני בבוקר ברחוב הרב שך 25 א בני ברק

קול צהלה ורינה שפתנו אז תרננה

על זאת שבחו אהובים ורוממו ידידים זמירות שירות ותשבחות מקרב לב הומה, ברגשי הוקרה והערצה בכוס מלא ברכת ה', מתוך רושי גיל הלל והודאה, בסימן טוב ובמזל טוב, לכבוד ידידינו הנעלה והנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבעריכון, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל, ליבו פתוח כאלם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, מוקיר ורחים רבנן אוהב תורה ולומדיה, מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, זכה לקרבה יתירה מכ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ולהבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שהעריף עליו חבה יתירה

הרבני הרה"ח ר' מנחם מנדל מארקאוויטש שליט"א

גבאי מסור רבות בשנים בבית מדרשו בית דוד בארא פארק לרגל שמחת נישואי בתו הכלה החשובה תחי החתן מו"מ התורה וירא"ש, עדין לגאון ולתפארת, כליל המעלות הבה"ח כמר משה ה"ו בן ידידינו הנכבד הרה"ח ר' נח הורוביץ שליט"א יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לרוות ממנו רוב נחת דקדושה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

ברכת מזל טוב חמה ולבגות

נדבת ידידינו הנכבד והנעלה האי גברא יקירא יקר שבעריכון, מוכתר בכל מידה נכונה המחנך הגדול הנודע לשם ולתהילה, יראת ה' היא אוצרו מרביץ תורה לעדרים מחשובי אנ"ש

הרה"ח אברהם אלכסנדר הלוי בלעדי שליט"א

גו"ל לרבוה"ק זיע"א לרגל שמחת נישואי בתו הכלה החשובה תחי עב"ג החתן המופלג בתו"ש ובמידות טובות עדין לגדולות כליל המעלות

הבה"ח מנחם נחום אייזנשטיין נ"ו

בן ידידינו הנכבד והנעלה האי גברא רבא, מו"מ בכל טכמני התורה, בר אוריין ובר אבהון, אוצר כלי חמדה, מורה בדבר ה' זו הלכה

הגאון רבי יוסף שליט"א

רב דחסדי באאן רמה ד' בית שמש ולאביו ידידינו הנכבד

הגה"ח ר' שמואל שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד, גו"ל לרבוה"ק זיע"א

הגה"ח ר' חיים מרדכי ברנשטיין שליט"א

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת החתונה ביום שני באולם הכרמים בבית שמש לידידינו היקרים נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו, ובשמחתכם ישמח ליבנו גם אנו נא לראות הזמנה זו כאישית

ברכת מזל טוב חמה ולבגות

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, איש האשכולות, מוכתר בכל מידה נכונה, יראת ה' היא אוצרו, קובע עיתותיו לתורה מדי יום ביומו בבית מדרשו הגדול, מחשובי ומפארי אנ"ש

זאב גלבשטיין

הרה"ח המפואר ר' בן ידידינו הבלתי נשכח הגה"ח ר' אלימלך ז"ל פאר עזתו

לרגל שמחת הכנס בני ניקי וחכים כמר שמעון נתן נטע נ"ו לעול גונם תורה ומצוות

יה"ר שיוכה לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אמן

ברכת מזל טוב חמה ולבגות

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, מוכתר בכל מידה נכונה, יקר שבעריכון, אוהב תורה ולומדיה, פאר המעלות והמידות, האברך החשוב

משה דוד אשנברג שליט"א

ולאביו ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, יקר שבעריכון, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, משכיל אל דל, ליבו פתוח כאלם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, קובע עיתותיו לתורה, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' יעקב חיים שליט"א

משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ולזקינו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח משה מרדכי שלום שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד

הרה"ח המפואר ר' יצחק וייס שליט"א

לרגל שמחת הולדת הבן נכדם הנזין יה"ר שיוכה לרוות רוב נחת ממנו ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא, אמן שמחת השלוש זכר בליל שב"ק בבית מדרשו בכני ברק

לעילוי נשמת האשה הצדה"ח שיינדל ביילא

מת נלב"ע כ"ג אדר תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.

לעילוי נשמת האשה הצדה"ח שיינדל ביילא

מת נלב"ע כ"ג אדר תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י המשפחה

ברכת מזל טוב חמה ולבגות

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, מוכתר בכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונות, שמו הטוב הולך לפניו, איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות, ברוך הכשרון ואיש המעש, משכיל אל דל, קובע עיתותיו לתורה, יראת ה' היא אוצרו, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' יוסף שטייגליץ שליט"א

משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א ולאביו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר שלמה אהרן שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד

הרה"ח המפואר ירוחם דוב קליין שליט"א

לרגל שמחת נישואי בנו נכדם החתן מופלג בתורה ויראת שמים עדין לגדולות כליל המעלות והמידות

הבה"ח שמואל משה ה"ו

עב"ג הכלה החשובה תחי בת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, מוכתר בכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונות, שמו הטוב הולך לפניו, איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות, ברוך הכשרון ואיש המעש, משכיל אל דל, קובע עיתותיו לתורה, יראת ה' היא אוצרו, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' שלמה אייזנשטיין שליט"א

ולאביו ידידינו הנכבד

הגה"ח רבי ישראל שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד והנעלה, האי גברא רבא הנודע לשם ולתהילה, פה מפיך מרגליות בחדרי תורה וחסידות אוצר סגולה, מתורת רבוה"ק ומשנתם לעדרים משקה וזולה, משפע מאוצרותיו ומעיינותיו סיפורי הוד קדומים מצדיקי הדורות בכל ימי הילולא, כלי המחזיק ברכה, צנא מלא ספרא, זכה לשרת בקודש אצל רבוה"ק זיע"א ולהבלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

הגה"ח ר' ישראל נח גולדברג שליט"א

משב"ק כ"ק מרן אדמו"ר זיע"א יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

שמחת החתונה ביום שלישי באולם כתר הרמון בני ברק לידידינו היקרים נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו, ובשמחתכם ישמח ליבנו גם אנו נא לראות הזמנה זו כאישית

הזמנות פרטיות לא נשלחו כלל

לעילוי נשמת ידידינו הבלתי נשכח, עשה מלאכתו עראי ותורתו קבע, דבוק ומקושר בל"ג ברבוה"ק זיע"א שהחזירו לו בעבודות חיבה והאהבה גלויים

הרה"ח ר' יחזקאל ז"ל בהרה"ח ר' אליעזר נתן ז"ל דבק ברבוה"ק ומחשובי ומפארי אנ"ש

נלב"ע כ"ג אדר ת.נ.צ.ב.ה.

הונצח ע"י בני ידידינו הנכבד והנעלה, האי גברא יקירא, הנודע לשם ולתהילה ראש וראשון לכל דבר שבקדושה משכיל אל דל, ליבו פתוח כאלם לזולת, שמו הטוב הולך לפניו, קובע עיתותיו לתורה, מסור בל"ג ללגיונו, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' מרדכי לנדאו שליט"א

הונצח ע"י המשפחה

ברכת מזל טוב חמה ולבגות

נדבת ידידינו הנכבד, האי גברא יקירא, מוכתר בכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונות, שמו הטוב הולך לפניו, איש חי ורב פעלים לתורה וחסידות, ברוך הכשרון ואיש המעש, קובע עיתותיו לתורה, יראת ה' היא אוצרו, מחשובי אנ"ש

הרה"ח ר' משה ישראל הלוי לוסטיגמן שליט"א

ולאביו ידידינו הנכבד מחשובי ומפארי אנ"ש

הרה"ח המפואר ישעיהו הלוי שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד

הרה"ח המפואר אברהם ישעיהו גלבשטיין שליט"א

לרגל שמחת נישואי בנו נכדם החתן מופלג בתורה ויראת שמים עדין לגדולות כליל המעלות והמידות

הבה"ח חיים שלמה צבי הלוי ה"ו

מחשובי תורות הבחורים ומכבדי מפעל התורה תבונות ודין שסען עב"ג הכלה החשובה תחי בת ידידינו הנכבד, האי גברא רבא, בר אוריין ובר אבהון אוצר כלי חמדה, בקי במכמני התורה, יראת ה' היא אוצרו

הגאון ר' ירחמיאל יהודא מאיר קיל שליט"א

ראש כולל אמיטיו בתר ולאביו ידידינו הנכבד

הגה"ח ר' אברהם יצחק שליט"א

ולחמיו ידידינו הנכבד

הגה"ח ר' חיים דוד הכהן רוטנברג שליט"א

יה"ר שהזיווג יעלה יפה ויזכו לראות רוב נחת דקדושה ממנה ומכל יוצ"ח מתוך בריות גופא ונהורא מעליא

עלייה לתורה בשב"ק בבית המדרש הגדול אצל כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א שמחת החתונה ביום חמישי באולם היכלי הברכה רח"ע ר"ע 34 בבית ידידינו היקרים נשמח לראותכם משתתפים בשמחתנו, ובשמחתכם ישמח ליבנו גם אנו נא לראות הזמנה זו כאישית

זכור עולם יהיה צדיק

נדבת האי גברא יקירא, שמו מפארי, מוקיר ורחים רבנן, איש חסד לכלל ולפרט, מגועז אראלים ותרשישים, ראש וראשון לכל דבר שבקדושה, מוכתר במידות טובות ונימוסים, לו נאה כל תהילה יושב באהלה של תורה

הרבני הנגיד המפואר הרבני חיים טאווער שליט"א

א"י בקרית יואל מונרו לכבוד נשמת זקינו

רבן של ישראל הרה"ק הרבי ר' אלימלך

מל"ז ענסק זיעועבי"א

נלב"ע כ"א אדר תקמ"ז

זכות רבינו תגן בעדו ובעד כל משפחתו להתברך בכל מידי דמיטב, שפע ברכה והצלחה בכל מעשי ידיו ונחת מכל יוצ"ח

גם אני קבלתי ע"ע כהוראת כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א: להוסיף זכויות

ולברך ברכת המזון מתוך הסידור

לישועת ולרפואת הכלל והפרט